

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . . . 2 „ — „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . . . 2 frt 50 kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó hivatalhoz intézendők.

Egyes szám árak: 4

NAGYVÁRAD, június 24.

Szociális feladatok.

Abban a miniszteriumban, melyet az új francia miniszterelnök, Waldeck Rousseau hozott össze innen-onnan, talán az összeállítás elvének szem előtt tartásával bejutott két szocialista doctrinair is: Millerand a kereskedelmi, Baudin a közmunkaügyi miniszterségbe. A ki azonban e faktumban csak a véletlen kezét látja s nem a természet rendjét, vagy az új tanok hatalmát, az csalódik.

Mi mást bizonyít e jelenség mint azt, hogy a szocialista doctrinák komoly dolgok, melyek már nem csak a létező állapotok negációjáig terjednek ki, hanem az államhatalmon is igekeznek érvényesülni. Mi mást bizonyít ez, mint azt, hogy az államfőknek maguknak kell a kormány gépezetére a szociális olajcsöppeket bőven önteni, ha nem akarják azt, hogy helyükbe az elvakult népvezetők lépjenek fel s cselekedjenek csupán a saját nézetük szerint s irányítsák egy nemzet két oly hatalmas életszervét a kereskedelmet és a közmunkát, mint ez most Franciaországban történik.

Az emberbarátnak azonban, hogy az emberiség javára működjenek, nem szükséges, hogy átélje a szenvedő emberiség összes kinjait, elég ha észreveszi azokat s lelkében felébred azoktól az emberbaráti érzelmek. Szintugy ne gondolják azok, a kik 60 ezer ember nevében szokták mellüket verni, hogy a nép baján segíteni csak ők tudnak, mert mindenki tud, a kit Isten érző szívvvel, észszel, jó akarattal áldott meg.

A társadalom tudja — a mi erőtlenségtől, szétfoslott társadalmunkban is, hogy mi az a társadalmi program s hogy többet nem művel, mint a mit eddig is véghez vitt ez irányban, annak oka a kezdet nehézsége s az az állapot, melyben most a magyar társadalom szynylódik.

Eddigi kormányaink nem tartották érdemesnek foglalkozni a szociálpolitikával, vagy a mit ez irányban tettek, azt is öntudatlanul tették.

Tisza Kálmán a 15 éves miniszterelnök előtt nem létezett szocializmus, nem volt szerinte semmi baj a nép közt s ennek köszönhetjük azután az alföldi szocializmus teljes kifejlődését. Hanem a strucz-politikának a jelenlegi kormányval vége.

És most legyenek szivesek Millerand és Baudin urak ide tekinteni és lássanak egy szociálpolitikát üző kormányt, melynek tagjai nem szájhősök a népből, nem jöttek a szocialista ankétekből tele inspirációkkal, de azért van szándékuk a nép baján könnyíteni s van programjuk is, mely lelkiismeretesen keresztül vive, megszünteti az u. n. égbekiáltó állapotokat.

A telepítés halad, hogy az alföldi földéhség csillapittassék. Az állam latifundiumokat parcelláz szét, ugyanezt teszi a kormány ösztönzésére néhány törvényhatóság is, a galicziai bevándorlás által kiszipolyozott népbe vért önt s cselekvésre indítja az elalélt idegeket. A napokban tárgyalt a gyulai törvényszék egy vérlázító gabona-uzsora ügyet s a tettesek kimenekültek, mert az évtizedes törvény tárt kaput engedett nekik. A M. G. Sz.

küldöttsége ott járt a miniszterelnöknél kérni az ország minden részében ismétlődő visszaélés meggátlását, a fedezetlen határidőüzlet eltörlését és még minden egyebet. A miniszterelnök megígérte, hogy lassanként ez óhajnak eleget fog tenni és ígéretében az eddigiek után nincs is miért kételkedni.

Pedig Széll Kálmán, a rátóti nagybirtokos, országgyűlési képviselő több éven keresztül és most Magyarország miniszterelnöke nem deklamált a szocialista ankéteken mint Millerand és Baudin urak s nem szedte magába a szocialista tanokat s nem játszott haruspex szerepet az »óh nép!« között. (b. i.)

Sima csődje.

A tegnapi felsülés után, mely az összeférhetlenségi bizottságot a Házban érte, Sima Ferencz mandátuma érintetlenül fennáll. Igaz, hogy a szegedi törvényszéknél Sima ellen megnyitott csőd maig is meg van s meg is marad még egy darabig, de az összeférhetlenségi bizottság nem igen jut ezután abba a helyzetbe, hogy vele foglalkozzék. Annál kevésbé fogja Szentes képviselőjének mandátumát megsemmisíthetni. Mert hogy áll most a dolog? A szentesi nép tudvalevőleg elhatározta, hogy képviselőjét nem engedni mandátumától megfosztani, kifizeti inkább az adósságait. E célra eddig 30.000 forint fedezetet teremtettek, úgy, hogy megbízták Haasz Judá és Berényi Sándor földbirtokosokat és Hegyi Antalt az egyezségnek ez összeg erejéig való megkötésével. A nevezettek, kiknek háromszáz szentesi választó adott írást arról, hogy a magukéból fizetik a 30.000 frtot, az egyezség létesítésénél dr. Káldor Gy. fővárosi ügyvédet bízták meg. Az ügyvédnél Simának már számos hitelezője jelentkezett s mindegyik hajlandó követeléseért a felajánlott 30 százalékos kvótát elfogadni. Ha valamennyivel

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Levél a kölni utról.

Nürnberg, 1899. jun. 22.

Pár percnyi pihenőhöz jutva végre, tele a remek ut impressióival sietek tudósítást írni utazásunkról.

Említenem sem kell, hogy a budapesti testvér egyesület részéről a legszivesebb fogadtatásban volt részünk.

Szobánk, körjegyük rendben. Igen bölcsen összeállított uti program készen s bár le-sujtott az a hír, hogy Schiffer kanonok elnök nem jöhet velünk, mégis aggodalom nélkül szállhattunk vasuttra, mert az összes közbeeső legényegyletek értesítve voltak utunkról s így semmi kellemetlenségtől sem kellett félnünk.

Vasárnap 19-én este a legényegyleti tagok kíséretében indultunk a vonathoz s reggelre Bécsben voltunk, hol azonnal átszállottunk a nyugati pályaudvarra s tovább jöttünk egyhuzomban Regensburgig, hová esti 8 órakor érkezünk meg a négy gráci kiküldöttel, kiket br. Ohr pápai kamarás vezetett.

Lehetetlen leírni azt a szives fogadtatást, amiben itt részünk volt. Olyan három hoch-ot kaptunk, mintha nem is itt verték volna el őseink az ő őseiket.

Remek szép maga az ősi város is, melynek majd minden házán ott van még a régi védőtorony, de a legény egyesületi ház legszebb az egész városban. A diszterem tele van freskokkal és ősrégi szobrokkal. Itt van a sz. Erhard sir kápolnája is, az egyesület hátsó oldala pedig ugyan az, amit a rómaiak építettek. (Erről majd más helyen bővebben.)

Vacsora alatt a tagok remekül énekeltek egy régi dalt a gonosz Krakko lovagról s egy igen szép terzetet adtak elő.

Mühlbauer Nep. János kanonok, egyesületi elnök tisztségében példa képen állította fel a magyarok buzgóságát, kik oly rengeteg és drága utat tesznek Kolping emlékéért.

Igen mély benyomást tett rájuk aztán, mikor elmondtam, hogy mily szeretetteljesen gondoskodott két főpapunk ez utról, Nogáll püspök lehetővé tette az utat, dr. Schlauch Lőrincz bíbornok-püspök ur pedig zsebpénzről gondoskodva bőkezűen.

Erre jött még aztán hoch, dreimal hoch. Másnap jun. 21-én délben indultunk Nürnbergbe, hová d. u. fél 5 órakor érkezünk meg. Szintén igaz baráti fogadtatás az egyesületben, melynek ebben a nagy protestáns városban is pompás két emeletes háza van. Este itt is dalárda, közös vacsora s igazán éreztük mindnyájan, hogy ezen egyesületnek tagja mindenütt otthonra talál a kath. legényegyletben. Itt is, mint Regensburgban, az egyesület adott vezetőt. A városról

most nem írok. Elég annyi, hogy itt együtt lehet találni a legmodernebb életet s a legrégebb középkort a maga érintetlenségében.

Innen csak 23-án indulunk Mainzba, hol szintén töltünk az egyesületben egy napot.

Az egész utra az eszme diadalért ajánlom fel szent misémet s el nem felejtkezünk imádkozni a mi nagy jótevőinkért, két főpapunkért, kiknek neve e rengeteg távolságban sem ismeretlen.

Pálffy Béla.

ORVOSÁG.

Írta: M. Prigl Olga.

Egy-egy csipkebóbitás, fehérképű kényes kisleány mellett százzal jobb kedvvel esókolom meg a legközelebbi kis vasgyurót, a ki könyéig benne van a homokban s az arca le van sülve, hogy olyan mint az arany és a husa kemény, akár az aczél. Apró, vörös lábával versenyt fut a fiukkal egyik udvar szélétől a másikig, egy-két kavicsot föl sem vesz; eleven, mint a csik és virgoncz, mint a madár, a kit mintha ép most engedtek volna ki a kalitkából. Aztán egyetlen szál kékfestő egybeszabott ruha rajta, a derekát nem szorítá semmi néven nevezendő megkötni való s a haja le van nyírva egész a feje bőréig, hogy olyan sűrűn nő utána, mint valami kisebb kaliberű őserdő.

rendben lesz a dolog, dr. Káldor megjelenik augusztus 2-án a szegedi törvényszék elé kitűzött felszámolási tárgyaláson s bemutatván a hitelezőkkel kötött egyezséget, kérésére megszüntetik a csődöt. A csőd nyomán támadt összeférhetlenség esete pedig ezzel természetesen zlesik és Sima marad.

Érdekes, hogy Szentés képviselőjének ellenségei mit eszeltek ki most, hogy a csődöt mégis elhúzzák. Törvény szerint, ha valaki bizonyítani tudja, hogy a vagyombukott ellen nem ugyan likvid-követelése, de per tárgyát képezhető követelése van, a csődöt nem lehet megszüntetni. Be kell ugyanis várni a pör végét. Egy ilyen pör Simát jó hosszú ideig, de addig mindenesetre csőd alatt tartaná, míg az ősszel újra összeülhet a bizottság. Előállt hát dr. Tasnády Antal ügyvéd, a volt szentesi polgármester és Vadnay főispán intímusa s azt mondja: Ha pör kell, legyen pör! És azon a czímen, hogy Sima lapja évek óta üldözte őt s ezze megkárosította az ügyvédi prakszist, beadott ellene a törvényszéken egy kártérítési keresetét — 60.000 forint összegig. A terv elég ravasz, de nem hisszük, hogy a szegedi független bíróság át ne látta a szitán. A csődbíróság bizonyára felismeri e pör tendenciáját s annál a kétségtelen jogánál fogva, hogy a követelés alapos voltát mindenesetre megbirálhatja, ezt a pört semmibe fogja venni s ha csak ez az akadály: megszünteti a csődöt.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

B u d a p e s t, június 24.

A Ház ma minden incidens nélkül folytatta a kiegyezési vitát. Az első szónok *Bruckner* Vilmos szász képviselő, a kit a hirhedt brassói és szebeni határozat hatása alatt az ellenzék nagyon barátságatlanul fogadott. Ugron, Leszkay, Rigó, Lukács Gyula a közbeszólások záporát zudították a jámbor szászra és folyton azt akarták neki imputálni, hogy a brassói és szebeni határozatról beszéljen; a szász hazafit láthatólag igen kellemetlenül érintették a közbeszólások, de nem reagált rájuk, hanem akadozva bár, de rendületlenül végig mondta rövid kis penzumát, a melyben szó sem volt a szónok magatartásáról.

Szász hazafiság.

A törvényjavaslatot elfogadja és szavazatának indokolásában nem átalotta — hazafiaz

érületére hivatkozni. [A mi természetesen a megbotránkozás újabb viharát keltette fel az ellenzéken.

Mezőssy Béla a függetlenségi párt ifju championja következett ezután, a ki beszéde elején hatalmas leczkét adott *Bruckner*nek és az egész szász kompániának.

Mi a képviselő urtól és elvtársaitól — ugymond — igenis vártunk egy nyilatkozatot, a mely lehetett volna éppen olyan rövid, mint az, a melyet megtett és a melyben kijelentette volna, hogy Brassó és Nagy-Szeben városok közönségének hazafiatlan határozatával nem ért egyet.

Zajos helyeslés és taps tört ki e szavakra az ellenzéken, míg a szászok nagyon kellemetlenül feszengtek székeiken.

Ha annak idején — folytatta *Mezőssy* — törvényes eszközökkel küzdöttek a helységnevek megmagyarosításáról szóló törvény ellen, azt jogosan tették, de hogy mernek most is gyűlölködő izgatást folytatni e törvény ellen, a mikor azt már a király szentesítette.

— Még nincs életbe léptetve, szolt közbe *Schmidt* Károly.

Szentesítve van, kihirdetve van, tehát életbe van léptetve és önöknek kötelessége a törvényt nemcsak megtartani, hanem elvtársaikat annak megtartására példaadással buzdítani.

Ezután a kiegyezési javaslatra tér át *Mezőssy* és polemikát folytat *Apponyival* és a miniszterelnökkel. De különösen akkor fordult feléje az érdeklődés, a mikor *Lukács László* pénzügyminiszter személyével kezdett foglalkozni. Sajnálja, ugymond, hogy nincs jelen a pénzügyminiszter, mert ő támadni kívánja és ha támadásának hangja enyhébb lesz, mitsem akarná, ez csak azért van, mert ő nincs itt.

Szell Kálmán ekkor felemelkedik székéről és kifelé indul, de odaszól *Mezőssy*nek:

— En mindjárt itt leszek és tényleg nem-sokára visszajött.

A mit ezután *Mezőssy* *Lukács László* politikai szerepléséről mondott, az kegyetlen maró szatira volt. Kezdte az egi mandátumon és folytatta a kuriai bíraskodás elfogadásán. *Lukács* csinálta meg az ischli klauzulát és ma is miniszter a mikor politikája a legsufosabb vereséget szenvedte. A miniszterelnök ne

*Komjáthy*tól, hanem legközelebbi szomszédjától kérdezze meg, hogy:

Aliquandó valent -- aliquandó non valent. Ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes! Nem fogadja el a javaslatot (*Zajos* éljenzés a szélső baloldalon.)

A néppárt a kiegyezés mellett.

Major Ferencz: A kiegyezési javaslatokat a politikától elválasztani nem lehet. Politikai egyensúlyról ott beszélni nem lehet, hol a gazdasági egyensúly sincs helyreállítva. Azt várta volna, hogy *Komjáthy* az ő erős támadásával a javaslatokat nem gyengíti, de felbástyázza. Ezt a törvényjavaslatot minden körülmények közt üdvözölni kell, habár pártszempontból van s kifogásolni való rajtuk. De a jövő alakulásokra való tekintettel ez a javaslat garanciát nyújt a nemzetnek. Visszapillantást vet az előbbi áldatlan és a mostani örvendetes állapotokra. Hasonlít ez a 67. előtti és a 67. utáni állapotokhoz. Végül kijelenti, hogy a javaslatot elfogadja.

Szünet után.

Polczner Jenő: Feltűnt az a titkolódzás, amelylyel a kormány az osztrákokkal kötött kiegyezés körül tanúsított, mely olyan színben tüntette fel a helyzetet, mintha a kormány félne attól, hogy a tárgyalások menetéről a közönség is tudomást nyerjen. Aztán röviden fejtegeti álláspontját, nem fogadja el a törvényjavaslatot s hozzájárul a *Kossuth* *Ferencz* által benyújtott javaslatához.

Schmidt Károly reflektál *Mezőssy* Bélának megjegyzéseire. Kijelenti, hogy a pártok mindig tiszteletben tartják a törvényeket. A javaslatot elfogadja.

Mezőssy Béla szavait igazítja helyre.

Gróf Benyovszky Sándor ismerteti álláspontját, követeli az önálló vámterület felállítását, vázolja szomorú közgazdasági állapotainkat. *Kossuth* határozati javaslatát pártolja.

Benyovszky gróf után *Madarász* József beszélt s hivatkozott arra, hogy már Deákkal, *Somsichsal* és *Szentkirályival* szemben is vitatkozott a gazdasági önállóságért és ma is ezt pártolja.

Elnök a vitát berekeszti.

Szell Kálmán miniszterelnök reflektál az elhangzott beszédekre s különösen *Polónyiera*,

Igen tisztelt édesmamák! — maguk ugyan így szinteg furcsa fogalmakat alkothatnak rólam. Bizonyára megszólalnak érte és azt fogják mondani: minden jól van, de mit csinálnának például, ha éppen vendégeink érkeznének? — Föld alá bujnak szegyenletünkben. Mert az a szabadjára hagyott gyerek olyan vásott is, azt ugyan egyhamar meg nem fogjuk, hogy a kedves barátnőinknek az elengedhetlen és kifogástalan pukerlit megcsinálja. Elvinnék a hirünket hetedhét vármegyéig!

Nem! — igen tisztelt édes mamák, a kedves barátnők nem fognak megaprehendálni, sőt hogy ugy mondjam örülni fognak, ha mentől kevesebb részök lesz benne, hogy a kiöltöztetett és kikeményített babákat és pubikat dicserniök kelljen. Csak zsúrozzanak bátran, ti pedig jövő század reményei, ugorjatok belé egy kád tiszta, hideg vízbe, ugy a hogy a folyóról hozzák, igyátok le a porézio tejcskéteket, aztán be az ágyba! Hófehér párnácska mesét mond álmozó kis lelketeknek virágos rétről, kergetődző pillangókról, szép szabad világról.

Lina néni keresztet vetne ezekre a beszédekre. Ő mint anyának tartotta magát s rendszeren maga köré szokta volt gyűjteni a fiatal asszonyokat:

— Így aranyosaim, ugy, — ne engedjenek egy tapodtat sem nekik; mentől zseggébb kora a gyermek, annál fogékonyabbak. A szép

erények, a szép szokások ugy megfogamzanak a lelkében, mint a virág, a mit elplántálunk tavasszal. No és micsoda öröm az egy anyának, ha ugy maga előtt látja a gyermeke jövőjét! Istenem, melyikönkre ne térne fel, hogy a fia carriert csináljon! A grófok, a bárók is taníttatják gyermekeiket és tanítják már ugy szólván a bölcsőben, már ott szoktatják morderra, helyes és magát mindenütt feltaláló diszkrét magaviseletre . . .

Egyik fiatal asszony szeretett volna közbeszólni, de *Lina* néni bőbeszédűsége mellett nem tudta hirtelen összeszedni a gondolatait.

En magam affőle gyerek-leány voltam s talán a legáhitatosabban hallgattam mindnyájok között. Persze, mert az *Elemér* mamáját láttam *Lina* néniiben, a szép és gavallér *Elemér*t, a ki titkos és nem titkos ideálja volt mindannyiunknak. Őh *Elemér* már magában a nevével is imponált nekünk. Mennyivel szebben hangzott mintha például *Pistának*, pláne *Istvánnak*, vagy éppen *Károlynak* hívták volna. A mi lelki kalendáriomunkban az *Alfrédek*, *Oszkások* és *Olivérek* voltak előjegyezve mint udvarképek nevek, *Pistának* legfőlebb a jövődöbeli kocsisunkat neveztük.

Lina néni beszélt tovább, ámde abban a perczen belépett *Elemér*. Minden szem reá irányult.

Elemér akkor ugy tizenöt, tizenhat éves lehetett. *Karcsu*, nyulánk fiu volt és gonddal

öltözködött. Pusztán a nyakkendőcsokraiba szerelmesekek voltunk, no hát még a szép kék szemébe, a tiszta, hófehér homlokába, a melyre hollófekete fürtök omlottak alá két oldalt, hullámosan szétválasztva. (Ezt az egy kifejezést a titkon olvasott piros kötésű könyvekből plagizáltuk!)

Könnyedén meghajolt mindnyájunk előtt, az asszonyoknak kezet csókolott, velünk kezet fogott, a világerért se mulasztván el kinyújtott jobb karjával megalkotni a szabályos háromszöget s az azt követő fűrészelést. Ebben mester volt, senki se tudta ugy utána csinálni.

Lina néni a szeme szögletéből figyelte, kitűnő képessége volt hozzá, hogy egyszerre kétfelé nézzen. Így ellenőrizte a fiát, mikor mellette javába osztogatta a tanácsokat. Arról meg, hogy viszont mindent hallott a mit *Elemérrel* beszélgetünk, — százat tesztek egy ellen.

Bennünket valamennyiünket kis menyemenek hitt, pedig esze ágában se volt, hogy *Elemér* valaha azt a bolondot elkövesse, hogy mi közülünk válasszon feleséget. Hogyisne! — hát kinek nevelték volna akkor a finom pesti kisasszonykakat, a kiknek három nevelőnőjük is van egyszerre és Istenem, pénzük annyi, hogy csupa de csupa bankóval ragaszthatnák tele a szobájuk falait. *Lina* ebben is praktikus volt, álmait nem váltotta be apró pénzzé.

. . . Édes szép délutánok, — örömmel

kinek azt felelte, hogy a magyar kormány nem jött volna ide ezen javaslattal, ha biztosítókat is nem szerzett volna a viszonyosság tekintetében.

Hétfőn Polónyi Géza zárszó jogával él.

A külső-pusztakovácsi-i népvándoriáskori sirmező.

A külső-pusztakovácsi-i sirmező csak 2 évvel ezelőtt lett ismeretessé, midőn annak birtokosa, Nadányi Gyula ur egy veremásatás alkalmával, véletlenül, porladozó emberi csontokra akadt és a csontokon karpereczek és gyűrűk tűntek elő. De azért, bár a világ előtt ismeretlen volt a sirmező, annak több-egyes sírjait valaki már valamikor felbolygatta.

Ezt mutatja az egyes fennmaradt csontok rendetlen elhelyezése és a mi jellemző: hogy azon csontokon már semmit sem találtunk, míg az aránylag épen fentartott csontokon, többnyire valami emléktárgyak kerültek felszínre. A sirmező nagyságát, terjedelmét, most még meghatározni nem tudjuk, mert a szomszédságban már mindenütt, többé-kevésbé még jól fentartott emberi csontokra bukkanunk. E csontdarabok, a koponya, a mely azonban a napfényen csakhamar szétfoszlik, csípő, láb- és keresztcsontmaradványokból állanak. De csak kevés hatott maradt fent úgy, ahogy épen. — leg több végképp elporladt és csak a földrétegzet tanuskodik, a teljesen feloszlott maradványokról. A temető mélysége nem haladja túl az 1 méternyi magasságot.

És e csekély mélységben a halottak egymás felett 2-3 sorba rakattak. Valószínű azonban, hogy ekkor a sírok mélyebben feküdtek, de a századok folytán az idők viszontagságai és mindenek felett a kultúra folytán, a domboru sirmező, a körüle elterülő síksággal egyenlővé lett. A pusztakovácsi-i sirmező nem a csata-terén elesett hősöknek szolgált sírhelyül. Itten nincsen semmi fegyver. Itten nem találtunk semmit, mivel az emberek viaskodni szoktak. Ezen sírok lakói valószínűleg jobbadán természetes halállal multak ki. Mondottam, hogy jobbadán, mert ennek ellenkezőjéről is volt alkalmam meggyőződni.

Igy az egyik elég épségben fennmaradt koponyán mély horpadás mutatkozott, mely közepén át volt lyukasztva.

Ennek halálát tehát a koponyára mért kemény ütés okozta.

Külső-Pusztakovácsi ma urasági kastély, hozzátartozó gazdasági épületekkel. Ilyen volt emberemlékezete óta. Községnek sehol semmi nyoma. Legközelebb esik hozzá a pusztakovácsi-i falu.

A pusztakovácsi-i sírban, a halottak hanyatt fekvé, leeresztett kezekkel, kinyújtott lábakkal voltak elhelyezve, arccal keletnek. Voltak azonban olyanok, melyeknek kezei melőlőn voltak összetéve. Ezeket azonban csak hallomás után írom. Ha ez úgy van, még inkább meggyőződésem abban, hogy azon sirmező hosszú századokon át szolgált az egykoron itt lakóknak utolsó pihenőtül. Kik voltak azon lakók? Valószínűleg azon ősnép, mely a Berettyó partjain tul élte a gotok, hunok és avarok viszontagságait és hihetőleg a magyarok invázióját is túlélte.

Tájékozásul megjegyzendő még, hogy külső-kovácsi pusztán 1897-ik évig semmiféle régiség nem került felszínre, de a kovácsi pusztától mintegy negyedórnyira fekvő és Stern Frigyes ur birtokában lévő ugynevezett: Kődombon, kova és obodián eszközöket már ezelőtt is találtak.

Az ásátás eszközlését első sorban lehetségessé tette: A muzeumok és könyvtárak orsz. felügyelősége, mely a Biharmegyei és Nagyváradai történelmi és régészeti egyesületnek ez évi régészeti és történelmi kutatásokra 200 frtnyi segélyt utalványozott. Ezen összegből a nevezett egyesületnek válaszmánya f. évi máj. hó 18-án megtartott ülésén a külső-pusztakovácsi-i ásátásokra 60 frtot szavazott meg és az ásátások vezetését Cséplő Péter muzeum örre és Középegy Gyula helyettes muzeum örre bizta. A válaszmány egyuttal gondoskodott az ásátásokhoz szükséges engedelem megszerzéséről és ezügyben Nadányi Gyula urhoz fordult, ki az engedélyt szives kétséggel megadta és maga részéről az ásátásra kiküldötteket minden kitelhető támogatásáról előre is biztosította.

Ezen levél vétele után Középegy társammal az eszközlendő ásátásokat behatóan megbeszéltük és abban állapodtunk meg, hogy az ásátásokat jövő hó 14-én megkezdjük és 3 napon át a körülményekhez képest a legnagyobb erővel folytatjuk és befejezzük, lehetőleg mindig a helyszínén lakó birtokos utasítása szerint.

Abban is megállapodtunk, hogy az ásátásokat Cséplő Péter kezdi s azoknak irányt ad; Középegy Gyula pedig folytatja és 3-adnapra befejezi.

Ezek után jun. 15-én pusztakovácsiba rándultunk, hol Nadányi Gyula ur és kedves neje részéről a lehető legszívélyesebb fogadtásban és támogatásban részesültünk. Noha munkálataink — a mint azt a dolog természete kívánja, minden feltűnés nélkül indultunk utra, a régészeti ásátás mégis nagyobb körben kellett érdeklődést. Résztvett abban: Nadányi Jenő ur és kedves neje, Csapó Sándorné Ó nagysága, Szatmáry Andor tordai főszolgabíró,

Tardy Sándor birtokos és archacologus és mások, kik mindnyájan a kiküldött muzeum örökkel együtt, a háziak részéről igazi magyar vendégszereteten részesültek.

A munkát keletről nyugoti irányban kezdték meg egy 4 méternyi széles árok húzással. 10 munkás állván rendelkezésünkre, a munka gyorsan haladt.

Mi egy félméternyi föld eltávolítása után, már az első árokban egy kis hajgyűrű tűnt elő. Itten alig találtunk emberi csontokra, vagy ha akadtak olyanok, már felvoltak bolygatva. De legnagyobb része már egészen földdé vált. Legfellebb egy fehéres vonás, vagy egyes fehéres pontok jelölték, hogy itten szerves tárgyak váltak fel.

Tovább ásva, több grafitos cserép erősen római kulturára valló jelleggel került a napfényre. Jobban fentartott emberi csontok csak méternyi mélységben tűntek elő.

Eddig terjedt ugyanis a porhanyó fekete földréteg; az alatt terül el a sárga homokföld. Ezt egy kissé felástuk, de csakhamar meggyőződünk, hogy azt még emberi kéz nem érintette. De épen ezen száraz homoknak a jelenléte okozta, hogy az emberek földi maradványai annyi századokon keresztül, aránylag jól, fentartottak. Továbbá még ugyancsak az első árokban találtunk, nem egészen 1 méternyi mélységben egy bronz karpereczet, melynek vastagsága a közepén 6 cm. átmérete 7 cm. Csaknem az elsőhöz hasonló bronz karperecz előbukkant a 2-ik árokban, hasonló mélységben.

E mellett találtunk egy-egy reczés mivű ezüst gyűrűt, melyek vastagsága 3 mm. átmérője 19 mm. Ennek szomszédságában, csaknem elporladt csontmaradványok közt felszínre került, 2 nyilt gyűrű, rossz ezüsből, melyek vastagsága 2-4 mm., átmérőjük 2 cm.

Ugyanitten találtunk porhanyó föld között 3 db gyöngyszemet. A gyöngyszemek már nagyon megrongálva kerültek kezünkhöz és érintkezéskor ezüst pikelyekben foszladoztak szét.

Végre ugyancsak a 2-ik árokban 90 cm. mélységben, egy eléggé jól fentartott, nagy terméű csontváz vonalai tűntek fel.

Ennél a koponya alatt, egy szép kékeszöld szírommal bevont nyakék találtatott, melynek anyaga bronz, közepén vastagsága 7, mm. átmérője 14 cm., 4 fonalból készült mü.

Egészen ép darab, még az anyag rugékony-sága is fennmaradt. A 3-ik árokban, ugyancsak egy csontvázon, egy karpereczet és gyűrűt találtunk. A karperecz a jobb csuklóján, a gyűrű ugyanazon kéz közép ujján volt elhelyezve.

A gyűrű rossz ezüst s a karperecz anyaga bronz. Nagyságuk és súlyuk megfelel az előbbieknek, A lehely mélysége 1 mtr. Ugyanazon árokban, hasonló mélységben, egy másik gyűrű került a nagyfényre egy uj csonton. Az 5-ik

foglalkozom vételek! — a reménység, a még meg nem valósuít gyermekábrándok százsor kedvesebbek, mint a már megbizonyosodott álom, mely ha netán ugysit be mint a hogy elgondoltuk, mire megérkezik sokat veszít ragyogó himporából; olyan mint a csapongó tarka lepke, a mit repesve kergetünk. Futunk, fáradunk utána, de mire a miénk, — már nem becsüljük annyira. Mi leányok is elértük célunkat, bevezitünk abba a bizonyos révbé, a mit modern és kevésbé modern poéták annyiszor megénekelték, a mely minden kezdetnek vége és minden végnek kezdete. A barátom is férjhez mentek min! Nem épen Elemérekhez, de szinte jó fiukhoz, a kik között bizony akadt olyan is, a ki a pas des quatrest nem tudta volna eltánczolni. Ám azért a kicsi asszonyaik boldogok voltak. Ha kevésbé álmotagok is, de egészségesen boldogok. Az a poéták által hirdett nagy, nagy, lángoló szerelem átment valamelyes szelid, gondos érzésbe, mely gyakran igen köznapí théma körül forgolódik: »Mit főztek az urannak olyat, a mit legjobban szeret?« — Elemért, a szép Elemért csak ugy emlegették mindenütt, mint valami jövendőbeli nagyságot, a kinek hazaérkezését a lapok személyi híreiből fogjuk megtudni, a mikor is boldogok leszünk, ha mint régi ismerőst, szerencsétlen bennünz ket leereszkedő kézszeritásával. Lina néni különben elköltözött veleegyütt Pestre és

csak nagynéha irt levelet valamelyik barát-nőjének. Esős délutánokon, mikor ugy együtt voltak, felhozakodott a beszéd sorján Lina néni is, a ritka levelei is és az édes mamáinak egy kis megbocsájtható iczi-piczi irigységgel bölintgattak

— Persze, persze, a kinek jó dolga van! . . .

Az idő eközben mult. A tavaszra ősz jött, volt fekete karácsony, fehér husvét, a termés se ütött be néha, — emiatt szomorkodtak sokan, talán mi is; de elmult minden, a jó, a rossz és még szerencse, hogy ez a változás megvan az életben. Ha az embernek nem kellene sokszor bajjal, szomorúsággal küzködni, meg se tudná becsülni legaabb azt a kicsi időt, a mikor ujra kisüt fölötte a nap, a mikor van örülni megint valaminek. Jól van az beosztva ugy.

Egy izben fölrándultunk Budapestre, néha a szegény ember is szakit magának időt egy kis szórakozásra. Elandalogva hallgattuk a cigányzenét, nem épen a legelső fogadóban, csak amolyan egyszerű, de tiszta kávéházban, a hol az ember nem kénytelen szórni a pénzét. Éppen fizetni akartunk, a mikor az uram megérinti a karomat:

— Nézd Elemért! . . .

Csakugyan ő volt, hevesen deklamált egy csoport uri embernek. Arcza nem volt már oly üde mint gyermekember korában s a

szemei mélyen be voltak esve, mint mikor valaki sokat éjszakázik.

Nem vett észre bennünket és mi sem akartunk neki alkalmatlankodni. Este — és ez már éppen a véletlen játéka volt, — mellénk került a színházba. Már itt nem lehetett elkerülni, hogy meg ne ismerjük egymást.

Tagadhatatlan, olyan volt a fellépése, hogy mindjárt magára vont a figyelmet. Szinte resteltem, ugy nézett bennünket mindenki. És mintha a szívéből beszélt volna olykor. A jól palástolt simaság alól kiérzett olykor valami elfojtott vad keserűség. Az arcza fellángolt s a szemei ragyogtak:

— Fel kelleu robbantani az egész világot! — a levegő is nyom, mintha minden részem békóba volna szoritva! — és fehér homlokán gyöngyözött a veriték.

A másnapi lapban olvastuk aztán, hogy még akkor este tettelegességre ragadta magát egy tisztelt polgártársával szemben, s hogy azért és sok más egyebekért kizárták a tisztviselő klubjából. No még ilyet! — nem győztünk rajta csodálkozni. Lina néni megfordulna a sírjában. Elemértől hallottuk az este, hogy már körülbelül egy éve meghalt a szegény ott az idegenben. Ugyan várhatták az írásait otthon.

Egy esős őszi nap levelet kaptunk Budapestről. Az irás ismeretlennek tűnt föl, bár mintha nevetve lett volna mindenik betűje.

árokban 1 méter mélységben, egy egészen megrongált koponya és egy halántékgyűrű került elő, bordózott díszítéssel.

Anyaga rossz ezüst. A 6-ik árokban 1 méter mélységben ismét egy eléggé jól fennmaradt csontváz mutatkozott; ennek jobbkezén, a középujjon 3 ágból font gyűrűt találtak. Nagysága és súlya a többiekkel egyenlő. Ugyan abban még egy bronz gyűrű is jutott kezünkbe, előbbiekhöz hasonló, de egészen sima formájú.

Találtak még egy csinos bögrét is, melynek alakja és munkája római eredetre mutat. A bögre magassága 6,7 mm., szájnnyílása 5,7 mm., hasbősege 6 cm 7 mm. A fenék átmérője 3 cm. 4 mm. Találtak még 5 koral szemet, pár üveg és égetett agyag szemet, valószínűleg valamely nyakéknek maradványait.

Mindezt összevéve megállapíthatjuk, hogy a külső-pusztakovácsi sírmező, a Berettyó-vidéki őslakóknak szolgált temetőül, hosszú századokon keresztül egészen a magyarok bevándorlásáig, sőt sokáig azon túl is. Külső-Pusztakovácsiban sem pénznek, sem éremnek semmi nyomára sem akadunk, nem találtak harci eszközt sem, hacsak azon két szarvasagancs csucst harci eszköznek nem vesszük. Ezen nép a történelem tanúsága szerint szláv eredetű volt. Napfényre került ékszerai szláv eredetre mutatnak. Ha a cserepekre nézve nem hibás a feltevésünk, úgy a Berettyó vidékén lakó szlávok, a keleti rómaiakkal érintkezésben állottak, vagy azok műveit utánozni törekedtek.

Különbözik a nép távol lévén a világ nagy forgalmi utaitól, távol a birodalmakat felforgató csaták színhelyeitől, posványos vidékén sokáig nyugodtan maradt. Hogy csontjaik annyi századokon keresztül aránylag elég jól fennmaradtak, annak oka valószínűleg a talajviszonyokban rejlik, melynek alapja a sárga, száraz homok.

Cséplő Péter.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért, Más időben 50 kr.

Június 25. Petőfi ünnepély a Kereskedelmi Csarnok dísztermében d. e. 11 órakor.

Július 1. Iparos ifjak táncszestélye a Rhédey-kerti Lövölde-helyiségében.

Július 1. Nagy-Szalontai Olvasó-Egylet táncmulatsága a vasuti vendéglőben.

Július 9. A 48-as Népkör házas táncvigalma a Karger féle nyári mulatóban.

Július 9. A 48-as kör nyári mulatsága a Karger vendéglőben.

Fölbontottuk, — Elemér irta. Kért, hogy protegálnánk be őt valami hivatalba, szükségből másolást is elvállal, mert a pesti levegő árt neki, de különben is minden vágódása ide hajlja felénk a kedves, a szabad faluba, a hol a levő tisztá és könnyű, s nem fogja békóba szorítani a fejét...

Lehoztuk. Azóta nap nap után eljár hozzánk. Fehér téli alkonyaton m. ghuzódik a kályha mellett, leül a gyerekekkel egysorba a szőnyegre és kér, hogy meséljek valamit. Nagykot nevet rajta, aztán néz, néz megint bambán a levegőbe. Olykor találjuk az udvaron, a hogy ostorcsapót játszik.

Szomszédunkban lakik az öreg doktor, a ki elmagyarázgatja nekem okos komoly fejével, tudományos műszavaival, hogy az a szánandó fiatal ember micsoda ideg és agybetegségben szenved, mik voltak annak előidézői, minő tünetek következnek ezután és végre kimondja rá a szentenciát: egy hónap, talán kettő!...

Szegény, szegény szép Elemér, ugy szeretnélek meggyógyítani! Ha még egyszer vissza tudnánk álmadni azt az igazi gyerekvilágot, a hol van szabad napsugár, szabad rét és gondtalan futkározás naphosszant és nem volna megint békóba szorítva a fejed, a szived... Oh miért is késtünk el attól!

Lapunk mai számához postai utalványlapokat mellékelünk, melyeket szíves figyelmébe ajánlunk mindazon t. előfizetőinknek, kik hátralékban vannak vagy előfizetésük e hó végén lejár.

* **Petőfi ünnepély.** A *Szigligeti társaság* ma délelőtt 11 órakor tartja meg Petőfi emlékünnepélyét a *Csarnok* dísztermében. Öt nap múlva 50 éve lesz a szerencsétlen segesvári csatának, melyben Bem sok dicsőséget, sok szenvedést látott; hadseregét szétverte a tulnyomó orosz had. Elveszett e csatában a testvérhaza s a sereggel veszett el nyomtalanul, legendaszerűen *Petőfi Sándor* őrnagy, a nemzet költője, ki csak pár nappal azelőtt ment Bem hadseregéhez az Alföldről. Sirja s eltűnése körül egész népmesék, legendák támadtak, majd a történelmi tudomány fáradozott több kevesebb eredménnyel a titok megfejtésén. De ha nem is állíthatunk emléket sirja fölé, emléke él szívünkben valahányszor a nemzeti eszme áttöri kozmopolitizmus jegét. Mert a nemzeti eszme még nem talált oly hivatott, buzgó dalmokára mint *Petőfi* s épp azért neve a nemzeti eszmével egybe forrt. Ezt ünnepeljük ma, midőn *Petőfi* apoteozisát ünnepeljük és hogy méltó legyen az ünnepély, jöjjön el arra a város aprajagyja. Ragadjuk ki magunkat e nemzeti ünnepen egy pillanatra a köznapiságból, mert azt ünnepeljük, kinek lelke mindig forrt, buzgott, lángolt szüntelenül eszményeiért s legfőképpen a hazáért, de köznapias egy pillanatig sem tudott lenni. Az ünnepélyen elsőnek *Rádl* Ödön fog rövid megnyitó beszédet mondani s ezután dr. *Imrik* Péter kir. táblabíró a társaság alelnöke emlékbeszédet mond. *Hegyesi* Márton eredeti adatok nyomán mondja el *Petőfi* halálát, *Endrődi* Sándor pedig ódáját fogja elszavalni. Este a színházban diszlocadás lesz az 1848-al, melyben *Petőfi* *Bihari* Ákos fogja adni.

* **Kirendelés.** A nagyvárad kir. tábla elnöke *Julius* és *augusztus* hó tartamára *Gyenge* Béla aljegyzőt a margittai — *Irányi* János joggyakornokot pedig a tenkei kir. járásbíró-sághoz kiegészítőül ideiglenesen kirendelte.

* **Zeley kanonok préposti czime.** Megboldogult *Zeley* kanonok préposti czime nagy vitára adott alkalmat.

Az egri káptalan u. i. már évtizedek óta fáradozik, hogy bebizonyítsa tagjainak kizárólagos jogát az *egervárosi prépostság* czimére. Az abszolút korszak alatt, 1852-ben ugyanis a prépostságra kinevezték *Zatykó* József gyöngyösi plébánost, habár addig csakis egri kanonokkal töltötték be ezt az állást. Akkoriban az egri káptalan tiltakozott a kinevezés ellen *Bartók* érseknél, amire az érsek azt a megnyugtató választ adta, hogy a jövőben figyelembe veszik a káptalan ősi jogát. Az abszolút időbeli kinevezést azonban mégis precedensnek tekintették, mert 1876-ban megint más káptalan tagját, *Zeley* János nagyvárad kir. kanonokot nevezték ki az egervárosi prépostság javadalmára. *Zeley* a múlt évben meghalt s ekkor a káptalan fölterjesztést intézett *Samassa* József egri érsekhez, hogy illetékes helyen érvényesítse a káptalan régi kiváltságát. Az érsek közbenjárására csakugyan fölfüggesztették a prépostsági javadalom betöltését arra az időre, amikor az előzetes jogi kérdésben döntenek. Az érsek felszólította a káptalant, hogy hitelt érdemlő módon bizonyítsa be jogosultságát. Erre a káptalan *Böhm* János dr. kanonok, teológiai tanárt bizta meg a történelmi adatok összegyűjtésével. *Böhm* most készült el munkájával s ebben visszamegy a török hódoltság előtt való időbe. A káptalannál akkor három prépostsági javadalom volt, amelynek alapításakor kikötötték, hogy csak egri kanonok nyerheti el. A törökök kifuzetése után a három prépostság közül csak

egy maradt meg, amelynek betöltési módjára nézve irányadó a százados gyakorlat. Az egri káptalan ilyen körülmények között biztosan számít arra, hogy felsőbb helyen szakítani fognak az abszolút korszak precedensével.

Csak azt jegyezzük meg hozzá, hogy az a prépostság nem javadalom, hanem csak pusztá czim, — ilyen vitára alig érdemes.

* **Feloldott közgyűlési határozat.** Nagyvárad városa szerződésre lépett a nagyvárad lövészegylettel, hogy évenként *hatezer* frtot fizet s ezért a lövészegylet kebelében működő Rhédey-kert felügyelőség köteles a város összes sétateret, utcai faültvényeit gondozni s állandóan jó karban tartani. A közgyűlésen sokan ellenkeztek ezt a szerződést, mert igen magas összegnek tartották az évi 6000 frtot, de a többség elfogadta a szerződést. *Szokolay* Tamás terjedelmes felelkezésben mutatta ki a szerződés viszony ily nagy összeg mellett való fentartásának a városra káros következményeit. A belügyminiszter a felelkezésben kifejtett indokokból, a közgyűlés határozatát *feloldotta*. Csak hogy a városi tanács nem várta be a miniszter határozatát s már ezer frtnál nagyobb összeget fizetett ki a lövészegyletnek. Miként fogják most ezt az elhamarkodást reparálni? Mint halljuk, a tanács újabb felterjesztéssel akarja forcirozni a miniszter beleegyezését.

* **A custozzai csata emléke.** Az osztrák hadsereg történetének egyik legdicsőségesebb mozzanata a custozzai fényes diadal. 1866. június 24-én vívta *Albrecht* főherceg vezénylete alatt az olaszok ellen harcoló osztrák-sereg nagy győzelmét. 82,000 emberrel tönkretették az olaszok 140,000 főből álló seregét. A dicsőségből kivették részüket az osztrák hadseregben szolgált magyar csapatok is. Résztvett az ütközetben s vitézül harcolt a 39. gyalogezred is, melynek egy százada jelenleg Nagyváradon állomásozik. A fényes fegyvertény emléknapján tegnap a 39. ezred elesett vitézei lelkiüdvéért az olasz-plebánia templomban gyászisteni tisztelet volt, a melyre a csapatok a *József* ezred zenekarával vonultak. A templom hajójában állította fel a *Weiszlovits*-czég a katalokot, a melyet *Jelinek* Ferencz kiváló műkertész díszített. A 39. ezred nagyvárad zászlóaljának tisztikara és legénységein kívül jelen volt a *József* ezred tisztikarának zöme. A gyászmisét, nagy segédlettel *Dencs* János tb. kanonok végezte. A gyászisteni tisztelet után *Pák* Emil káplán rövid, szép beszédben ismertette a nevezetes csata kimagaslóbb mozzanatait s lelkesen szólott a vitézségről. A requiem után a csapatok bevonultak a várba. — Délben a Kereskedelmi Csarnok épületében levő tisztí étkezőben nagy lakoma volt, melyen felköszöntöket mondtak Ő Felségére, az ezredre stb. Délután a zászlóalj legénységének pihenője volt.

* **A csendőrség laktanyája.** A m. kir. honvédelmi miniszter, mint már irtuk, megkereste Nagyvárad városát, hogy a csendőrség nagyvárad állományának megszorítása esetén, megfelelő csendőrlaktanyáról gondoskodni hajlandó-e. A városi tanácsban az a terv merült fel, hogy a csendőrség részére engedje át megfelelő évi bér mellett a város a részben üresen álló városi árvaház épületét. Mivel a tanács többsége ellene nyilatkozott ennek, a legújabb terv az, hogy a kisdetek gondozása céljából bölcsődének használják az árvaház épület üres helyiségeit. — A csendőrlaktanya céljaira pedig alkalmasnak ígérkezik a vasúthoz vezető uton levő honvédségi épület egy részre, a hol jelenleg a honvéd ezred irodák vannak. Ezzel a tervvel, hir szerint, irányadó körökben is foglalkoznak.

* **Vasúti üzletvezetőség Nagyváradon.** A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara akcióit indított egy Nagyváradon felállítandó vasúti üzletvezetőség felállítására iránt, s e tárgyban terjedelmes feliratot intézett a kereskedelmi miniszterhez. Nagyvárad városa pártólól irt fel a kamara előterjesztése mellett. Mint értesülünk a közös akciónak meg lett a várt sikere s közelebb, valószínűleg még a jövő év elején, felállítják Nagyváradon a vasúti üzletvezetőséget. Az új hivatal helyiségére nézve az a kombináció, hogy a gázgyár mellett felépítik a honvéd gyalogság részére a lakotanyát, az így felszabaduló főutcai honvédlaktanya helyiségeiben nyerne elhelyezést a vasúti üzletvezetőség. Az üzletvezetőség felállítására nem csak a város forgalmi viszonyaira bir nagyfontossággal, de az államvasutaknak is érdeke, mivel ez idő szerint Nagyvárad kiváló vasúti góczpont.

* **Névmag, arosítás.** Szolovits Izsák nagyvárad lakos vezeték nevét *Szántóra* magyarosította.

* **Vihar és jégeső.** Gyapjui levelezőnk írja, hogy f. hó 23-án d. u. 3—5 óra közt Gyapjun és környékén óriási vihar dühöngött felhőszakadással, majd erős jégesővel, mely a kalászatokat mind lefektette.

* **A megfertőzött Körözs.** Tudósításaink nyomán ösmerik olvasóink a Körözs megfertőztetésének ügyét, a melyet a Mező-Telegden levő Bihar-Szilágyi olajgyár részvénytársaság által a Körözsbe eresztett vitriol salak idéz elő. A helyszíni tárgyalás jegyzőkönyvét az alispáni hivatal véleményezés végett megküldötte az aradi kulturmérnöki hivatalnak. Mint aradi levelezőnk írja, a kulturmérnöki hivatal már megküldötte véleményét Biharvármegye alispáni hivatalához. Eszerint a kulturmérnöki hivatal a viztisztító szűrők alkalmazásánál a legszigorubb eljárást ajánlja s a legmegfelelőbb szűrő berendezését tartja szükségesnek. Azonkívül még újabb tárgyalások megtartását véleményezi. Nagyvárad városán a sor, hogy továbbra is a legszigorubb megvédje az érdekeit, nehogy egy gyár előnye végett félmillió vizműve tönkre tévessék.

* **Iparostanoncz munka-kiállítás.** Az ipartestület által rendezett tanonczmunka-kiállítás, daczára a kellemetlen borongós időnek, a tegnapi nap folyamán élénk látogatottságnak örvendett. Meglátogatta azt városunk minden iránt érdeklődő polgármestere is, ki *Ragány János* iparokt. biz. elnök kíséretében élénk figyelemmel hallgatta a jelen levő iparosok szakszerű felvilágosításait. A bíráló bizottság is tegnap fejezte be működését s több tanuló munkáját részint pénz-jutalommal, részint oklevéllel tüntette ki. Pénz-jutalmat nyert 9 tanuló 25—25 koronát; 5 tanuló 10—10 koronát; 10 tanuló 5—5 koronát; 10 tanuló 4—4 koronát; 1 tanuló pedig a kovács és kerékgyártó iparosságok alapjából 10 koronát; 4 tanuló adományokból 2—2 koronát, ezen utóbbi 8 koronát a helyszínen adták össze Bertsey György (2), Tátray Sándor (4) és Rozsly Géza (2), miután a bizottság rendelkezésére nem állott annyi összeg, hogy minden érdemes munkát díjazni lehessen.

* **Apa és gyermeke a vonat alatt.** Megdöbbentő szerencsétlenség történt tegnap éjjel tizenegy órakor. A debreczeni állomástól a negyedik órháznál a rendes szolgálatot teljesítette *Lisztés László* vasúti őr. A szatmári vonatra várakozott, a melynek tíz óra után kellett megérkeznie. Benn az órházba a felesége vigyázott egy kis gyermekére, a másikat, az egy éves *Lászlót* pedig ő vette az ölébe. Kiment a sinpár mellé s ölében a gyermekkel várakozott a vonatra. A vonat késett s ő leült a sinre. Egy darabig ott játszott a kis fiával, de azután elálmosodott és elaludt. Csak akkor ébredt fel, mikor a vonat már egészen

a közelében dühöngött. Felállott és ölében a kis fiával elakart menekülni. Késő volt, a szerencsétlen embert elütötte a vonat jobb lába a kerekek alá került és a mozdony keresztül ment rajta. Az ütés következtében kis fia kibukott a kezéből és beleesett az árokba. A vonatvezető észrevette a mozdony zökkenést, nyomban utána meglátta az árokban a vasúti őrt és kis fiát. Mindjárt megállította a vonatot. Az utasok összefutottak és irtózatos látvány tárult szemük elé. Ott feküdt félállbal véresen, eszméletlenül az árokban *Lisztés László* vasúti őr s mellette hörgött a kis fia. A szerencsétlen embert és fiát azonnal a vonatra tették s behozták a debreczeni állomásra, ahol dr. Kerekes pályorvos részesítette a szerencsétleneket első segélyben. Csak akkor konstatahálták, hogy az őrnek nem csupán a orblábat szakította le a vonat, de a jobb kezét is eltörte. Szívfacsaró jelenet volt ott látni a rendkívüli kínokat szenvedő őrt a hordágyon s a közelében a hörgő kis fiút, akit jószívű vasutasok vettek az ölükbe s adott át egyik a másiknak, hogy dédelgesse. Kevés idő múlva már hallatszott: »Meggalt a kis gyermek! Vége van!» Sulyos belső sérülése lehetett. Bevitték szenvedő apjával együtt a kórházba, ahol a szerencsétlen ember az irtózatot kinokat nem bírva ki, szívtől kiszervevett.

* **Néppárti gyűlés Soroksáron.** Holnap, vasárnap délután 3 órakor Soroksár községében nagy népgyűlést rendez a néppárt. A gyűlésre, mint halljuk, több országgyűlési képviselő is elmegy. Hír szerint ott lesznek *Rakovszky István*, dr. *Major Ferencz*, *Molnár János* apát és kívülök gróf *Zichy Nándor* is.

* **A béke-bika.** Egy háromszáz éves törvény szerint minden győzelmes angol hadvezért, a mint a békeokirattal kezében Nagybrittánia partjaira lép, a király megbizottja fogadja, ki jutalmul 20 ezer font sterling nemzeti ajándékot ad át neki. Legutoljára — 1881-ben — *Volseley*, a *Fell*-el kebiri győző kapta meg ezt a békeajándékot. Debreczen városa Magyarországba is át akarja plántálni ezt a szép szokást és megkezdte *Széll Kálmán*nal, a bécsi győzővel. A mint a megkötött békével magyar földre lépett, Debreczen város ötletes gazdasági tanácsosa: *Király Gyula* indítványára, a debreczeni tanács följajnlotta neki ajándékba a hortobágyi világhírű gulyának a legszebb — bikáját. *Széll Kálmán* nem tért ki a megtisztetés elől s így a béke-bika nemsokára megtartja bevonulását Rátótra.

* **Vaj helyett margarin.** Nagyvárad város rendőrorvosi hivatala a piacon ellenőrzi az eladásra kerülő élelmiszereket, a városban azonban az élelmiszer áruházzal foglalkozók, különösen a házalók, sok visszaélést követnek el. Legujabban a marha taggyuból készült egészségtelen margarin kutyvasztékot árulják még falusiemberek is friss vaj helyett. Akik nem ösmerik ezt a nagyvárosi pancsot, megveszik úgy, mint a legjobb vajat, annál inkább, mert az eladók azt hazudják, hogy a közeli falukból való vaj. Felhívjuk ezekre a családokra a főorvosi hivatal figyelmét, a közönséget pedig arra kérjük, hogy a házalóktól csak a legnagyobb elővigyázattal vásároljanak vajat.

* **A másik tábor katonája.** Azok a fényes napok, a mikor a hazaszeretet adta a magyar ember kezébe a fegyvert, lezajlottak s a ragyogásukat a szemünkre toluó könnyesepp homályosítja el. Ötven év előtt! Hogy cseogtak a fegyverek, bugott az ágyú, s milyen vadharaggal csapott össze a két tábor: a miénk s a másik. Azóta lehült a szenvedély lobogása s ha ma meg dobogtatja a szívünket azoknak a mámorosan szép napoknak az emléke, a harag az kiveszett belőlünk. Pöstyénből írják, hogy ott él évek óta *Planner József* volt osztrák kapitány, akit éppen ezelőtt ötven évvel, 1849. június 21-én a peredi csatában megsebesítettek honvédeink. A csata után való napon a következő lakonikus levelet írta a szüleinek:

»Meggérkeztem Nagyszombatra, hogy a sebet gyógytassam. Nem sok. Tegnap reggel a szolgálati lovatam s a jobb lábamat lelőtték. Vigasztalódjatok úgy, ahogy én vigasztalódom.»

A jobb lábát levágták s a vitéz osztrák katonára a rokkantak házába került. 1848-ban a

szakólczai rokkantak házána parancsnoka lett s kinevezék a pöstyéni katonai fürdő biztosának, amely állásában két év előtt nyugdíjazták. Az ősz osztrák katonát nagyon megszerették a pöstyéniiek. *Planner* nem titkolja, hogy harczolt a mi katonáink ellen. Sokszor beszél róla:

— Bizony, ha osztráknak születtem, hát a sárga-fekete lobogó alatt kellett háboruba mennem. S vitézül harczoltunk mi is, hiába akarják letagadni. Hisz annak a másik tábornak a csodával határos, szikrázó lelkesedése csak nem fakadt volna ki, ha csupa poltron áll velük szemben. . . Jobban is szerették a honvédek, ha vitéz csapattal akadtak össze. De mi is! A bal lábam a megmondhatója! — szokta szomorú humorral befejezni beszédét az agg, nyugalmazott katonatiszt.

* **Megmérgezett grófi gyermekek.** Bérczy Béla rendőr kapitány s gróf *Hadik-Barkóczy* gyermekek megmérgezése ügyében még mindig a vidéken tartózkodik, gyűjtve az adatokat a letartóztatott *Heincz Laura* kulcsárnő ellen. Bérczy legutóbb *Pálócson* volt, onnan pedig újból Ungvárra utazott. Vele együtt van a detektiv karnak egy igen ügyes tagja is.

* **Bem tábornok pipája.** Érdekes relikvia dolgában kutat most a kolozsvári ereklyemúzeum igazgatósága. Ezelőtt öt évvel *Zichy Jenő* gróf *Bartha Miklós* országgyűlési képviselőnek egy gyönyörű faragású tájtékipát adott át, a mely Bem tábornok tulajdonát képezte s melyet a nagy szabadsághős tábori lelkésznek ajándékozott. A pipa kupakjának a belső oldalára ez van írva: »Tábori lelkészemnek komor napok emlékeül — Bem József tábornok.« A pipa külső hajlásánál egy méphirt indiai drágakő) van arany keresztrel; körülötte öt darab tiszta türkés; ezek alatt koral kamé, tájtékba sülyesztve. A pipán levő dombormű egy jelenetet ábrázol, midőn a törökök a magyar sereg előtt meghódolnak és egy várnak a kulcsait párnán átuyujtják. A jelenet Budavár visszafoglalására vonatkozhatik. *Bartha Miklós* ezt az értékes relikviát az ajándékozó gróf óhajához képest a kolozsvári ereklyemúzeumnak ajándékozta s egyben a pipa származását hiteles okmányokkal akarta igazolni. Ebbeli fáradozásait siker koronázta, mert a szent-ferenczrendiek rendfőnöke, *Szkrobank Floridon* kijelentette, hogy a pipa *Doskál Gaudensius* zárdafőnöké volt, a ki erről autentikus okiratot bir. A nyugalomba vonult lelkiatya *Stomán* élt akkoriban s most a kolozsvári ereklyemúzeum törekvése az, hogy a jelzett okiratot megszerelhesse.

x **Dr. Robitsek Ferencz nagymarosi plebános harmadik zarándoklata Lourdesba.** E híres kegyhelyre az idén egy nagyobb számú résztvevőből álló zarándoklat indul dr. *Robitsek Ferencz* esperes plebános lelki vezérlete alatt. A hálókocsival ellátott különvonat augusztus hó 21-én indul Budapestről, Kanizsa—Pragerhof—Marburg—Franzensfeste—Alán át Milánóig, ahol a társaság megpihen. Innen Genuán és a Rivisera mentén Marseille-ig folytatja útját, mely második pihenő állomásnak van kiszemelve. Egy napi pihenés után egész Lourdesig utazik a társaság, hová augusztus 26-án reggel érkezik meg. Négy napi időzés után történik a visszautazás szintén külön vonattal Nizzaig s innét 1 napi tartózkodás után Genuáig, honnan ismét 1 napi tartózkodás után Milánó—Verona—Franzensfesten át a társaság szeptember 5-én hazaérkezik. Különös kedvezménykép a visszautazáskor a francia határtól kezdve az együtt utazás kötelezettsége megszűnik s mindenkinek jogában áll a társaságtól elválva, függetlenül tenni meg hazatérő útját. Az egész utazás kizárólag vasúton történik. Részvételi árak: I. oszt. 220 frt. II. oszt. 170 frt. III. oszt. 100 frt 8 napi teljes szálloda elátással. Részletes programok kaphatók Msgr dr. *Robitsek Ferencz* esp. plebánosnál: Nagymaroson (Hont-megye), ki a jelentkezéseket már most elfogadja.

* **Fánye Tógyer legújabb stiklijje.** A bettyó-ujfalui vásáron esütörtökön az ösmeretes »tárca dobási« művelettel próbált szerencsét a várad rendőrségnek egyik ismert alakja *Fánye Tógyer*, egy másik társával. A művelet sikerült is, amennyiben a becsapott embertől el is loptak 150 frtot, azonban a rendőrség még a teg-

napi napon elcsipte Fánye Tógyert, míg a társa megszökött. Fánye Tógyer' u. i. aki már igen sok ízben volt büntetve, kiment a b.-ujfalui vásárra. Itt össze akadt egy Szendrei Elek nevű ártándi emberrel, aki ökröket jött venni. Fánye oda csatlakozott Szendreihez s kicsalta a mezőre. Amikor a mezőre értek egy ember ment el mellettök, aki elejtette a zsebtárczáját, amit Fánye felvett s azzal az ürügygel, hogy a pénzen megosztottnak, kivitte Szendreit a temetőbe. Mikor a temetőbe értek, ott volt már az ösmertlen káros, aki követelte elvesztett pénzét s miközben Fányét és Szendreit motozta, a Szendrei zsebéből észrevétlenül kilopott százötven forintot. Szendrei csak akkor vette észre a lopást mikor vissza ment a vásárra s ott fizetni akart. A kifosztott ember bejött Váradra s itt a rendőrségen elmondta Fánye személyleírását, mire a rendőrök még a tegnapi napon elfogták Fányét. Fánye tagad, azonban már annyit kinyomoztak, hogy a kérdéses időben nem volt Váradon s hogy mikor haza jött egy egész éjszaka s a következő napon mulatott sőt egy százast is váltott s így a lopott pénzből már csak 49 frtot találtak meg. A nyomozást folytatják.

* A hétről. Már nem lehet.

— Mondja csak vendéglős ur, lehet ezt a bort vízzel keverni?

— Már nem lehet.

Társalgás.

— Nem is hinné Kupaki, vannak kutyák, melyek okosabbak, mint a gazdáik.

— Hisz tudom! Nekem is van egy ilyen kutyám!

Fogorvosnál.

Egy ur (a szolgálhoz): Miért ordítanak úgy odabent?

Szolga: A doktor ur egy új érzéketlenítő szerrel huz fogat! **Kakas Márton.**

* Lopás. Tegnap a Nagyvásár-terén *Kamucza* Ignác m.-peterdi lakosnak a zsebéből ismeretlen tettes kilopott 14 forintot. A tettest keresik, eddig eredménytelenül.

Évzáró ünnepély az ujjvárosi zárdában.

Tegnap lapunkban számoltunk be arról, hogyan mivelik az irgalmas-nénék német-utcai intézetében a női kézimunkát s ugyancsak tegnap mutatták, mennyire haladnak növendékeik 1—2 év alatt a hangzó művészetekben.

Hosszu, tizenöt pontból álló műsorral léptek a szülők s az érdeklődő közönség elé, kikkel zsufolásig telt az új épület szárny nagy terme.

Nem akarjuk kicsinyelni az apróbb leánykák serdületlen művészetét akkor, midőn a programnak csak egyes számait emeljük ki; hisz talán a haladás legtöbb figyelmet érdemelve amazok játéknál, kiknek ügyes zongora játéka legtöbb fáradozásnak a gyümölcse. De hát már csak hozzá vagyunk szokva azt emlegetni, ami legjobban *tetszett*.

Ezek között az 1. számú *Stuiber* Miczi énekszerepe Guonod: Ave Mária-jában, csak igazolta másik szerepében kapott csalogány nevét, melylyel meglepetést szerzett mindazok számára, kik csalogány hangját eddig nem ismerték.

A dalnokmester és *Az intézetben* című számok egész kis operák solo és karénekekkel, kifogástalan betanítással, szabatos és zavartalan előadással.

Az évzáró ünnepélyek chablonos szavaltatóból csak kettő került műsorra, de Krüger Jennyke és a *Bérczi* (Kovalik) nővérek mesteri hangsúlyozása ezt is kitűnő élvezetté varázsolta.

A többi számok gyönyöreit *Lechner* Berta k. a., a zenetanítónő fáradhatatlan, lelkiismeretes ügybuzgalmának köszönhetjük, ki rövidke

tanév keretében, melléktantárgy gyanánt vett zenetanításával igazág szép eredményt tudott felmutatni kezdő és haladó növendékeivel egyaránt, az ünnepély végén a növendékek csekélyke hálájuk jeléül szép virágcsokorral lepték meg.

Dr. *Vucskics* Gyula, az intézet igazgatója a közönség szive szerint szólott, midőn hálát mondott a bibornok-püspöknek, aki áldozatkészségével felemelte ezt az intézetet s elismerő köszönetét fejezte ki az intézet munkás tanító és nevelő nővérei előtt.

EGYESÜLETEK.

Legényegyleti ügyek. Ismételten megemlékeztünk róla, hogy ma van félszázados ünnepe b. e. *Kolping* Adolf legkiválóbb alkotásának, a kölni legényegyletnek. A váradi egyelet kölni küldöttségének utjáról ma kaptuk az első levelet, melyet tárczarovatunkban közlünk. A kölni egyelettel egyidejűleg a legényegyletek mindenütt magának a legényegylet áldásos intézményének jubileumát ünneplik. Mert bár már 1847-ben állította fel *Kolping* az első egyeletet, de mindig a kölnit tekintették az anyaegyletnek. A magyarországi legényegyletek majd később fogják a félszázados emlékűnapet tartani, melyről a legényegyletek országos szövetségének székesfejérvári kongresszusa (aug. 22., 23.) fog intézkedni. — A helybeli legényegyletben ma délután 5 órakor a rendes előadás előtt, melyet az egyelet ügybuzgó titkára *Szolnok* Jenő tart, az elnök fog megemlékezni a jubileumról. A nagyváradi egyelet különben folyton erősödik. Legutóbb Dr. *Pász* Sándor és *Novotny* Alfonz premontrei rendű főgymnáziumi tanárok 25—25 frttal beléptek az alapító tagok közé; az ötös bizottság pedig legutóbbi ülésén 37 tagot vett fel az egyeletbe, melynek most már szállója is pompásan be van rendezve, a bibornok-püspök Ö Eminentiaja bőkezűségéből.

Anagyváradai pinczér-egylet zászlóavatása. Említettük már, hogy augusztus havában a magyar vendéglősök kongresszusa alkalmával a nagyváradai pinczér-egylet is megüli huszonöt éves jubileumát és ekkor fogja felavatni művészi kivitelű lobogóját. A rendező bizottság tegnap ifj. Rimler Károly elnöklete alatt ismét ülést tartott és elhatározta, hogy a zászlót a sporttérnen fogják felavatni. A zászlóanyai tisztet Kernáts Jánosnénak a Félix-fürdői bérlő nejének ajánlották fel, aki örömmel fogadta a küldöttséget és megköszönte a megtiszteltetést. A küldöttségben ifj. Rimler Károly vezetése alatt részt vettek Mezey Mihály, Czeglédy Sándor, Stern Herman, Weingärtner Andor, Sarkadi Ignác és Bayer Frigyes. A zászló-anya a küldöttség tiszteletére a fürdőben vacsorát adott A zászlóavatás a sporttérnen fog végbemenni, utána diszebed lesz a lövölde helyiségében, mely ez alkalomra be lesz fedve, hogy az esetleges rossz idő ellen is védve legyen a közönség. Este tüzi játék és fényes táncmulatság is lesz.

A rabsegélyező-egylet közgyűlése. A nagyváradai és biharmegyei rabsegélyező-egylet ez évi rendes közgyűlését folyó június hó 25-ik napján d. e. 10 órakor az egyelet rendes helyiségében (Fogházépület II. emelet, 5. ajtó) fogja megtartani. *A közgyűlés tárgyai:* 1. Az igazgató választmány és számvizsgáló bizottság jelentése feletti határozathozatal. 2. Rabiskolai tanító segélyiránti kérvénye. 3. Az alapszabályok 13. §-a alapján előterjesztett indítványok tárgyalása. 4. Tisztviselői kar és választmányi tagok választása. Nagyvárad, 1899 június 20. Szabó József, választmányi tag, az egyelet ez időszertint vezetője.

IRODALOM.

Előfizetési felhívás. Dr. *Schlör* Alajos *Szent Elmélkedéseire*. Fordította több kalocsai egyházmegyei áldozár. A második kiadást át-

nézte és sajtó alá rendezte *Nogáll* László kétegyházi róm. kath. plébános. Dr. *Schlör* világhírű elmélkedései közkívánatra 3 nagy kötetben, több mint száz ivnyi terjedelemben folyó évi szeptember havában jelennek meg. Ára a 3 kötetnek portómentesen 5 frt. Áldozároknak etiam erga 15 sacra. Megrendelhető *Kétegyházán* (Békésmegye) *Nogáll* László plébánosnál. A mű kitűnősége miatt, mely minden jó kereszténynek, de különösen a szerzeteseknek és papoknak olyan szükséges, mint a mindennapi kenyér, számítok a tömeges megrendelésre. Az előfizetési pénzek lehetőleg szept. 1-ig beküldendők.

A zárda. Felvilágosítások és buzdítások a zárda-élet érdekében. Irta *Lóth* Mike, Jézus-társasági atya. Szerző jelen munkájával általában a zárdai életre kíván lelki olvasmányt nyújtani, első sorban mégis a nőzárdaakra van különös tekintettel. Hisszük, hogy amint elfogyott az első kettő, úgy e harmadik kiadás példányai sem sokáig fognak heverni a könyvtárcsón. A kalocsai érsek jóváhagyásával kiadott vaskos mű ára 1 frt 10 kr. Megrendelhető szerzőnél Kalocsán.

Megrendelési felhívás. Van szerencsém becses tudomására hozni, hogy kiadásomban közelebb nagyszabású illusztrált munka jelenik meg, melyhez hasonló mű ily irányban hazánkról máig valóban hiányzott. A mű címe: *Hazánk uti- és fürdőkalauza*, szerzője K. Takács László, műszaki tisztviselő, v. bányász és kohóigazgatósági titkár, áldozatot nem ismerő utazások alapján oly szakavatottan írta meg nagy munkáját, hogy az úgy az utazó, kiránduló és gyógyfürdőket látogató közönségnek valóban nélkülözhetetlen utmutatóul, bárki másnak pedig rendkívül érdekes, tanulságos és maradandó becsü olvasmányul fog szolgálni. Hazai vasutvonalaink és vidékeinek részletes ismertetése a fővárostól kezdve, állomásról-állomásra, a vonalak mentén fekvő összes város és község földrajzi, aetnografiai közigazgatási, ipari, kereskedelmi és történeti adatai, az érdekesebb vidékek, bányák, gyárak, barlangok, várak, romok, kastélyok, (utóbbiak története is), valamint 82 hazai fürdő és üdülőhely legújabb berendezése, vizeik elemzése, gyógyhatása, a fizetendő díjak stbnek a fürdőprospektusok pontos felhasználásával, oly vonzó előadásban van megírva, hogy bizton számíthatunk a nagy közönség teljes elismerésére és nagybecsű támogatására, mert ezekre az óriási áldozatokat igénylő munka kiadásánál szükségünk is van. Hazánk uti és fürdőkalauza című műben többek között a következő 82 fürdő és üdülőhely (nagy részt illusztrálva) talál beható megismeretést:

Ajnácskő, Alsó-Kéked, Alsó-Sebes, Alsó Tátrafüred, Balatonfüred, Balf, Baldóc, Bártfa, Bazin, Bélaibarlangliget, *Biharfüred*, Bikszád, Bodajk, Borosznó, Borszék, Buziás, Csorba Czeméte, Eger, Előpaták, Erdőbénye, Esztergom, Feketehegy, *Félix-fürdő*, Felkaliget, Felső-Bajom, Gánóc, Grébpark, Gyertyánliget, Gyöngyös, Harkány, Herkulesfürdő, Héviz, Jegenye, Kalán, Koritnicza, Koronahegy, Korond, Lajta-Pordány, Leibicz, Lubló, Lucsivna, Lucski, Málnás, Matlárháza, Nyíri-Sóstó, Palics, Parád, Pecsényéd, Poprad, Pöstyén, *Püspökfürdő*, Ránk-Herlány, Rajecz, Sáros, Sibra, Söskut, Stubnya, Szalatna, Szent-György, Szejke, Szinyák, Szklenó, Szlatina-füred, Szliács, Szobráncz, Szolyva-Hársfalva, Tarcza, Tata, Tátrafüred, Tátraháza, Thurzó-füred, Toplicza, Trenesén-Teplisz. Tuszán, Ugod, Uj-Tátrafüred, Vihnye, Visk, Vizakna, Zajzon, Zselezónó.

A kb. 20 nyomtatott ivre terjedő diszes munka f. év július hó 1-én fog megjelenni s a szives megrendelőnek bérmentve megküldeni. A mű ára: előzetesen megrendelve 1 frt, bolti ára 1 frt 50 kr. leend. Kiváló hazafias tisztelettel *K. Takács László* szerkesztő, *Bartalits Imre* könyvkiadó hivatala Budapest.

Igazságszolgáltatás.

A kolozsvári honvédelemk rongálói. Ama száz diákok ügye, a kik a kolozsvári honvédelemket 1898 ápril havában rongálták, ismét a törvényszék elé kerül vég-tárgyalására. A m. évben már volt egy tár-

gyalás felettük, akkor a kir. törvényszék felmentette Hann Albert és Binder Márton tetteiket. A kir. ügyész meglebberte a dolgot, mert itt egy kegyeletes emlék hivatalból ildőzendő megrongálásáról és nem magán vagyonban való kártételről van szó. A kolozsvári királyi ítélő tábla helyet adott a felebbezésnek s így az ügy ismét a törvényszékhez került. A törvényszék a királyi tábla határozati végzése alapján a büntető nyilvános szóbeli végtárgyalást július 17-én d. e. 8 órakor fogja megtartani.

TANUGY.

Hogy vizsgáltak a jogászok? A nagyvárad kir. kath. jogakadémia érdemes igazgatójától az 1898/9. tanévben lefolyt vizsgálatok eredményéről a következő kommunikét kaptuk.

A vizsgálatok eredménye a helybeli kir. jogakadémián az 1898/9. tanévben.

Letette az	Nyilvános rendes joghallgató	Ministeri engedély folytán	Kitüntetéssel		Felfüggesztett	Összesen	
			Egyhanglag v. szótöbbséggel	Nem			
Első alapvizsgálatot	58	9	5	48	10	4	67
Második alapvizsg.	61	7	3	52	8	5	68
Államtud. államvizsg.	16	5	4	14	1	2	21
Jogtud. államvizsg.	12	4	—	14	2	—	16
Főösszeg	147	25	12	128	21	11	172

Kitüntetéssel tették le:

1. Az I. alapvizsgálatot: *Berényi Antal*, *Ircob József*, *Padhoszky Lajos*, *Pongrácz Aladár* és *Tiefenthaler József*.

2. A II. alapvizsgálatot: *Glac BÉla*, *Miskolczy Pál* és *Schiau Miklós*.

3. Az államtudományi államvizsgálatot: *Kalmár József*, *Littke Jenő*, ifj. *Maróczy János* és *Matyus Zsigmond*.

Kelt Nagyváradon, 1899. június 24.

Dr. Bozóky Alajos,
kir. tanácsos igazgató.

Ovodai évszázó ünnepély. A váradvelencei n.-templom és szállás-utcai városilag segélyezett magán jellegű óvodában folyó hó 28-án, szerdán d. u. 3 órakor évszázó ünnepélyt tart, a melyre *Báss Vilma* óvónő a t. szülők és tanügybarátokat tisztelettel meghívja.

Évszázó vizsgálat a rabiskolában.

A nagyvárad kir. kath. jogakadémia által fenntartott rabiskolák évszázó vizsgálati, mely folyó évi június hó 26-ik napján az iskolai helyiségben (Fogházépület II. emelet) délelőtt 9 órakor fog megtartani. Nagyvárad, 1899. június 20. *Szabó József* választmányi tag, az egylet ez időszertinti vezetője.

ZENE és MŰVESZET.

Záróünnepély a zeneiskolában.

A nagyvárad kir. kath. jogakadémia által létesített és fenntartott »Nagyvárad zeneiskola« záróünnepélye a real- és polgári iskola közös tornacsarnokában ma, június 25-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor fog megtartani. A záróünnepélyre személyenként negyven filléres belépti jegyek váltandók, mely az ünnepély alkalmával a pénztárnál szolgáltatják ki. Az ünnepély műsora a következő:

1. Liszt Ferenc: »Magyar induló«, két zongorán 8 kézre előadják: Politovszky Gizella, Bauer Margit, Kassay Margit és Winter Ilona.

2. Diabelli A. »Polacca«, zongorára: 4 kézre; előadják: Grósz Amália és Engel Valéria.

3. Magyar Dalok: czimbalmon előadja: Perné Nárceisz.

4. Spiller Adolf: »Repülj fecském« és »Ezt a kerek erőt«, magyar ábránd, hegedűn előadja: Voit Ervin.

5. a) Brünner C. T. Op. 332. »Kis ábránd«, b) Wunderer A. Op. 122. »Trompeter-marsch«, zongorára 4 kézre; előadják: Békési Leó és Békési Pirokska.

6. Berioth: VI. »Air Varié.« Hegedűn előadja: Fényes Mártha.

7. Fioti: »Galopp«, zongorára 4 kézre; előadják: Steiner Paula és Bérczi Mariska.

8. Berioth: IX. »Hangverseny.« Hegedűn előadja: Feinsilber Irén.

9. Gultmann A.: »Galopp«, zongorára 4 kézre; előadják: Molnár Laura és Franzély Gabriella.

10. Magyar dalok, czimbalmon előadja: Simon Ferencz.

11. Gál Ferencz: »Magyar Rhapsodia«, zongorán előadja: Schwartz Juliska.

12. Vomácska J.: Nyitány, (a nagyvárad zeneiskola III. záróünnepélye alkalmára), előadják: hegedűn: Feinsilber Irén, Fényes Mártha, Fohn Ernesztin, Korda Rózsika, Láposy Erzsike, Bumbera Imre, Bugyi Sándor, Kánitz Dávid, Raffay Ágoston, Pecsényinszky István, Steiner Emil, Stern József, Szeghalmi Sándor, Szemes Sándor, Szemes Imre, Voit Ervin és Weisz Lázár; gordonkán: Fekete Zoltán és Moess Károly; klarinetten: Simon Gyula; harmoniumon: Brunner Róbert; és zongorán: Schwartz Géza.

MULATSÁG.

A 48-as Népkör nyári mulatsága.

A nagyvárad kir. kath. jogakadémia könyvtára és a kör szükségeltetéseire 1899. évi július hó 9-én, azaz vasárnap a »Karger Sándor«-féle nyári mulató helyiségben zártkörű házas táncvigalmat rendez. A rendezőség nevében. Daday József, b. b. elnök, Molnár János, b. b. pénztárnok, Gerencsér József, b. b. jegyző. Belépti jegyek ára: Személy-jegy 1 frt. Család-jegy 2 frt. Kezdeté este 8 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Jegyek a meghívók előmutatása mellett előre válthatók: Beczkay Lajos, Déry János, Diósy Ferencz és Pauker Dániel urak kereskedésében és a 48-as kör helyiségében.

Az iparos ifjak mulatságára nagyban folynak az előké-zületek. Julius elseje az a nap, amelyen a puskaropogás híján különben csöndes »Lövölde« helyiségében kigulnak a sokféle színű lámpionok, felhangzik a zene, s járják a táncot — már akik kedvelik s ha az idő kedvez, ott lesz azon a fiatalság nagy része. A rendezőség mindent megtesz a mulatság sikere érdekében. Külön bizottságot alakítottak, melynek dolga a meghívók pontos címzése, ami nem épen könnyű feladat és épen ezért kéri a rendezőség ezuton is mindazokat, kik tévedésből meghívót eddig nem kaptak — de arra igényt tartanak, — kegyeskedjenek ez iránt a rendezőség vagy az egylet bármely tagjához fordulni akár szóval, akár pedig levelező-lapon. Az egylet tagjai részére mérsékelt számban kedvezményes jegyek bocsátattak ki.

Dalestély. A Nagyvárad-ujvárosi ev. ref. egyházi énekkar szükségletei fedezésére 1899. július hó 16-án, a »Rózsabokor« helyiségében, felterítés mellett zártkörű dalestélyt rendez. Belépti díj személyenként 1 korona. Jegyek előre válthatók: az Énekkari tisztviselőknél, továbbá a tagoknál és este a pénztárnál. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. A dalestély kezdete 8 órakor. A meghívó másra át nem ruházható és kívánatra a pénztárnál fölmutatandó.

Az énekkar tisztikara: Elnök: Sulyok István ev. ref. lelkész. Karvezető: Gerencsér József ev. ref. kántor. Pénztárnokok: Ifj. Cser János és Bereczky Sándor Gazda: Boros Péter. Jegyző: Csizsér Lajos.

Tagok: Bereczky Sándor ifj., Borbély Béla, Eszenyi József, Kis Géza, Főris Mihály, Kocsis Károly, Kovács József, Kovács András, Lőrinczy Lajos, Madarász István, Nánási Gábor, Nagy P. István, Nagy József, Nemes Ferencz, Orbán Ferencz, Oláh Lajos, Oláh István, Piskolti

Albert, Puskás Lajos, Ráduly Lajos, Szabó Dezső, Szabó József, Szabó Károly, Szabó Lajos, Szabó László, Szellő János, Szepesi Géza, Szilágyi Lajos, Tömpe György, Török Gábor, Vántus Károly.

Műsor: 1. Dalár Induló. 2. Étlap. 3. Magyar Király induló. 4. Népdalok. 5. Bordal. 6. Anotheosis (Műdal). 7. Népdal. 8. Esti dal.

Szünetek között cigányzene s a műsor végével: táncz.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Vasárnap d. u. *Hamupipőke*.
este 1848.

Hétfő: *A hálókocsik ellenőre*. *Wlassák* Vilma vendégfellépte.

Kedd: *Carmen*.

Szerda: *Thurán Anna*.

Csütörtök: *Egy könnyelmű leány*.

Péntek: *Gyurkovics lányok* 1-ször.

Szombat: *Gyurkovics lányok*.

Vasárnap d. u. *Piroska és a farkas*.

este *Gyurkovics lányok*.

A boszorkányvár. Félig telt ház előtt ment tegnap este »A boszorkányvár« kitűnően sikertűlt előadásban. *Székely Irén* (Coralie) valóságos bámulatot keltett könnyedén kivágott C-jével s játékaival. *Szerdahelyi Ferencz* (Kányavári gróf), *Mezey Mihály* (Józi) kifogástalanul játszottak. *Kassai Károly* (Andris) kedvenc szerepében elemében volt. Verus szerepét a sokoldalú tehetség, *Turchányi Olga* játszotta sok kedvességgel és igyekezettel. Zene és kar jók voltak.

Mese-ünnepély.

— Jó gyermekek öröme. —

A szokásos ünnepi délutáni előadások helyett f. hó 29-én, az az Péter és Pál napján délután a szinkörben mese-ünnepély lesz, melynek hírére bizonyára megtelik a szinkör Nagyvárad nagyreményű csemetéivel. A mese-ünnepély mesés lesz, az az olyan lesz, hogy felnőtteknek is élvezetet fog nyújtani.

Ime a műsor:

1. Prolog. Irta: *Sas Ede*. Előadja: *L. Fáy Szeréna* urnő.

2. Mese. Irta: *Szathmáry Zoltán*. Felolvassa: *Vágó Béla*.

3. A babák. Énekes jelenet. Irta: *Kaczér Vilmos*. Előadják: *Turchányi Olga* urnő, *Füredy Béla*, a Magyar színház tagja és *Nyáray Antal*.

4. Gyermekek versek. Irta: *Gara Ákos*. Felolvassa *L. Fáy Szeréna* urnő.

5. Levente és Szászország. Tündéres bohózat 1 felvonásban. Irta: *Gara Ákos*. Előadják a kolozsvári nemzeti színház tagjai.

Perényi Margit Debreczenben.

A »Debreczeni Ujság« írja a következőket:

»Ki lesz a szubrett?« A debreczeni színtársulatnak ez idő szerint nincs szubrett színésznője. Nem is volt rá valami nagy remény, hogy a szerződés megkötése után, most éppen időközben megfelelő erőt nyerhessen meg erre a szerepkörre Komjáthy. A véletlen azonban kedvezett úgy az igazgatónak, mint a színház iránt érdeklődő közönségnek. A kolozsvári színtársulat ünnepelt szubrettje, *Perényi Margit* ugyanis megvált az ottani társulattól. Híre jött ennek Debreczenbe is és azok közül, akik a debreczeni színtársulat művészi értéke felett gondosan őrködnek, többen tettek lépéseket, hogy Komjáthy használja fel a kedvező véletlen által nyújtott alkalmat és szerződtesse, mert benne csakugyan a vidéki színpadok legjobb szubrett énekesnőjét nyerhetné meg a debreczeni színtársulat.

Bizonyára Debreczenben jobban megbecsülik a primadonnát, ha végre egyet tudnak szerződtetni, mint itt, ahol szinte csere-berélik a primadonnákat.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irtá: Neidegg, fordította: Szirtes.

42

Az egyházi esküvőt gyors villásreggeli követte, azután elmentek, megkezdtek az új életet. Rövid nászutat tettek Magyarországra, melyet rövid látogatás követett a kirnachi rokonoknál. Ezzel véget is ért Ganermann szabadsága, s vissza kellett térnie G. városába.

— Szegény gyermekek! — mondá József Heisterbergnek, midőn gondolkodva a vasutra induló, boldogságtól ragyogó ifjú pár után nézett. — Szegény gyermekek, vajjon mit hoz számukra a jövő?

— A legjobb lenne, ha a menyasszony el tudná felejtetni, hogy ő valaha Starkenbach leány volt! — felelé szárazon a gróf.

XII.

Kirnach nagykiterjedésű mezőváros. Majdnem kizárólag csinos házakból áll. Ama nagy országút, csinos épület, mely Bécsset Bajországgal összeköti. Fénykorát abban az időben élte, midőn a vasutakról még senkisésem álmodott, midőn a gőzhajók helyett csak tutajok és vitorlászajók hasogatták a Duna habjait. Postakocsik és magánosok hintói élénkítették annak idején a mostanában csendes országutat és megesezték akárhányszor, hogy vendéglők nagy számuk daczára is zsufolásig megteltek. Ennek már vége. Csendes községgé lett, melynek azonban a vendéglátásra berendezett takaros lakóházak emelkedett, sőt előkelő jellegű kölcsonöznek.

Jótékonyan hat a szemlélő lelkére a városka ritka szép környéke. Erdő, mező, termőföld váltakoznak egymással. Az egyik oldalon folyóvíz hömpölyög, a másikon az ember tekintete átröppenve az alacsony halmokon a távolból kék színben csillogó havasok láncolatának körvonalain akad meg.

A község közepe táján emelkedik a templom, vele szemben az iskola, melyben hosszú évek óta Ganermann József tanít. Nagy erős férfi, haja kezd már szürkülni, arca nem szép, de igen-igen barátságos és okos. Kirnach és környékének előkelőbb leányai szívesen vállalkoztak volna, hogy otthonát széppé s kedvesse tegyék; de ő nyíltan megmondta mindenkinek, a ki reá kíváncsi volt, hogy mint aglegény akar sirba szállni. Ifjú éveiben testvéreiért fáradozott, mire valamennyit fölnevelte, az idő eljárt fölötte, s már nincs kedve új életet kezdeni; de kegyetlenség is volna a kormányozását kivenni jó néjje kezéből, ki azért nem ment férjhez, hogy őt az ifjabb testvérek nevelésében támogassa. Ganermann József megszokta már hivatalát, meg volt vele elégedve, az iskolásokat szerette, jól élt a plébánossal és a falu előkelőivel, az orvossal, gyógyszerészszel, postamesterrel és jegyzővel. Növendékeiből derék polgárok váltak. Szébb eredményt mint egyetemi tanár sem érhetett volna el, mondogatta gyakran. Kötelességéhez híven s elégedetten folytatta tehát szerény életét.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Királyi részvét Hegedüs Sándornak.

Kolozsvár, június 24. (Saj. tud. táv.)

A király nevében Kónig udvari tanácsos Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszternek édes anyja elhunytá alkalmából meleg részvéttel táviratozott.

Nemzetiségi gyűlés.

Pozsony, június 24. (Saj. tud. táv.)

Holnap vasárnapra Minnich Jarosbáv bazini ügyvéd ismert tót agitátor nemzetiségi gyűlést híjt össze Modorba a nemzetiségi törvény végrehajtásának sürgetésére. A hatóság a gyűlés tartását engedélyezte. Modorba holnap nagy tö-

megeket várnak a népgyűlésre a vidékről, mert a programmba ravaszul fölvetették az egyházmegyei politikai törvények revízióját.

Katonaszökevény büntetése.

Sopron, jun. 24. A hadbíróóság Pival

Antal szökevénykatonát rablóbgyilkosság kísérleteért életfogytiglan tartó fogságra ítélte. A büntetést Sluka tábornok kegyelemből lezállította 14 évre. (Magy. Táv. Iroda.)

Szerencsétlenség benzinnel.

Miskolcz, jun. 24. Megrendítő szerencsétlenség tartja igazomban a várost. Schweitzer Henrik kerékgyártókereskedő viruló, szép, fiatal neje takarítás közben égő gyertyával oly szerencsétlenül járt, hogy a gyertya lángja a takarításhoz használt benzinnel ért, amittől az asszony ruhája tüzet fogott. A könnyű ruha egy pillanat alatt lángba borult és a szerencsétlen asszony borzasztóan összeégett. Az áldozat irtózatos kínok között 24 órával az eset után meghalt, árván hagyva három kis gyermeket. (Magy. Táv. Iroda.)

Párisi események.

Páris, jun. 24. A Journal azt írja, hogy ha a kormánynak a kamara hétfői ülésén többsége lesz, ez a többség igen gyöngye lesz és valamennyi pártból fog alakulni, sok képviselő pedig tartózkodni fog a szavazástól. A többi mérsékelt lap nem akar addig ítéletet mondani, a míg a kormány tetteit nem látja. A radikális ujságok meg vannak elégedve azokkal a rendszabályokkal, a melyekkel a kormány a köztársaságot megakarja védeni és reméli, hogy az anarkianak vége lesz, ha a kormány gyorsan és erélyesen cselekszik. Azt hiszik, hogy a hétfői vita bizalmi szavazattal fog végződni.

A Matin rennesi levelezője azt írja, hogy ott híre jár, hogy Mercier tábornok a haditörvényszéknek egy új, döntő erejű okiratot fog bemutatni, a mely állítólag a német külügyminiszteriumból származik.

Páris, jun. 24. A kamara hétfői ülésén fog bemutatkozni az új kormány s azt hiszik, hogy 300 többsége lesz.

Páris, jun. 24. Waldeck Rouman miniszterelnök köriratot intézett a prefekturához szemükre lobbantva, hogy fontos ügyekben nem tettek eleget kötelességüknek s szigorúan elrendeli, hogy vigyázzanak a rendre s mindenről tegyenek jelentést.

Galifet a tábornokokhoz intézett egy iratot, melyben tudomásukra hozza, hogy a hadseregért a felelősséget átvette s elvárja, hogy mindenki a saját hatáskörében felelős legyen. (Magy. Táv. Ir.)

Dreyfus ügy.

Páris, június 24. A Petit Journal írja, hogy Dreyfus már a rennesi katonai fogházban van, hova titokban szállították. Dreyfusné kieszközölte, hogy izleljen meg előbb minden ételt, melyet férjének adnak. Godardné 70 éves öregasszony, ki Dreyfusnének fölajánlotta rennesi nyaralóját, halomszámra kapja a legborzasztóbb fenyegetéseket. 30 egyetemi hallgató ajánlkozott, hogy a tárgyalás idején kertjében éjjel nappal őrt áll. Dreyfusné Traieux-vel és Bernarde Lazare ujságíróval holnap érkezik Brestbe.

Személyi hírek.

Bécs, jun. 24. Rainer főherceg tegnap este ideérkezett.

Bécs, jun. 24. Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter tegnap este ideérkezett.

Bécs, jun. 24. Coudenhove gróf csehországi helytartó ma Prágából ideérkezett. (M. T. I.)

A békekonferencia.

Hága, jun. 24. A békekonferencia első bizottságában benyújtott orosz javaslatoknak a veleje az, hogy a haderők mostani tényleges létszáma és költségvetése öt éven belül nem emelhető. A gyarmati hadseregek azonban nem tartoznak e rendelkezés alá. A választott bíróságok kérdésével foglalkozó harmadik bizottság szerkesztő-bizottsága délutánülést tartott, amelyen a választott bírósági eljárásról szóló orosz javaslat 1—7. cikkét tárgyalta. Szerdán a békekonferencia valószínűleg elnapolja üléseit, hogy a delegátusok jelentést tehessenek kormányuknak a dolgok állásáról. (Magy. Táv. Ir.)

A bukovinai románok.

Czernovitz, jun. 24. A Czernowitzer Zeitung a következő kommünikét közli: Az idevaló lapok közlése szerint a bukovinai román nemzetiségű reichsrathi és tartománygyűlési képviselők állítólag olyan határozatot hoztak, a melyben azt állítják, hogy a helyi kormányzat a román nemzetiséggel szemben a nemzetiségi törvényben biztosított egyenjoguságának elvével össze nem egyeztethető eljárást követ. Ezzel szemben konstatálni kell, hogy a kormány teljes tudatában van annak, hogy egyetlen egy esetben sem adott okot ilyen állításra, sőt inkább arra törekedett és ezentul is arra törekszik majd, hogy az alkotmányban biztosított egyenjoguság elvét valamennyi nemzetiséggel szemben egyformán alkalmazza. Ha tehát, a mint a határozat mondja, a jelenlegi helyzet csakugyan tarthatatlan, a román nemzetiséget sértő ez az ország békéjét fenyegető, ennek oka nem a kormány, tehát a felelősség sem terheli a kormányt olyan állapotok netaláni következményeiért, a melyeket nem ő teremtett. (Magyar Távirati Iroda.)

A görög közigazgatás reformja.

Athén, jun. 24. Thébában zajos népgyűlést tartottak az ország új közigazgatási felosztásáról szóló törvény ellen. A kormány katonaságot küldött oda, a mely a rendet ismét helyreállította, a nélkül, hogy újabb rendzavarás fordult volna elő.

Az angol alsóház ülése.

London, június 24. Hogan azt kérdezi, meztáviratozták-e a kormánynak a számoai bizottság jelentésének foglalatait és közölhet-e a kormány a házzal általánosságban a javasolt alkotmány módosításokat.

Brodrick parlamentári államtitkár azt válaszolja, hogy a bizottság angol tagja, Elliot távirati jelentést és információkat küldött a bizottság munkálatairól, de a kormánynak be kell várnia a teljes jelentést, mielőtt a házzal valamit közölhetne. (Magyar Távirati Iroda.)

Transzval.

Fokváros, június 24. Az itt elterjedt hírt, hogy a Delagoa-öbölben hét angol hadihajó bukkant föl, a Reuter-ügynökségnek lourencomarquesi levelezője megczáfolja, ellenben azt állítja, hogy ma horgonyt vetett ott egy portugál hadihajó. A fokvárosi katonai hatóságok intézkedéseket tesznek, hogy szükség esetére biztosítsák a csapatszallítást. (Magy. Táv. Ir.)

Bloenfontein, június 24. Oranje szabad állam törvényhozása ma különféle összegeket szavazott meg a tüzérségnek 40 emberrel és 80 lóval való szaporítására, a táborig táviróosztály és a tüzérség számára szükséges javításokra, a burgherek sátraira, három Maxim-ágyura és három gyorstüzélgágyura. Azonkívül elhatározták, hogy a nemzeti fegyver a Mauserpuska legyen. A hadiköltség címén kért 22500 forintnyi hitel tárgyalását elhalasztották. (Magy. Táv. Ir.)

Garibaldi fia haldoklik.

Róma, június 24. (Saj. tudós. táv.) *Garibaldi*, a nagy olasz szabadsághős legifjabb fia, Manlio, haldoklik Várete olasz fürdőhelyen mellbetegségben. Manlio Garibaldi 27 éves, tehát javakorbéli férfi, tengerész kapitány.

Anarchista tárgyalás.

Róma, június 24. *Accioritó* anarchista pörét, ki a múlt év utóján *Umberto* olasz király ellen merényletet követett el, ma kezdték tárgyalni nagy érdeklődés mellett. A merénylet következtében tagad mindent. (Magy. Táv. Ir.)

Spanyol dolgok.

Madrid, jun. 24. A szenátus 147 szavazattal 85 ellenében elfogadta a válaszfeliratot. A kamara holnap kezdi válaszfelirat tárgyalását.

Madrid, jun. 24. A kamarában Canaliyas képviselő megtámadta az államadóságról szóló törvényjavaslatot, mire Villaverde pénzügy-miniszter kijelentette, hogy a kormánynak el-tökélt szándéka, hogy ragaszkodik pénzügyi javaslataihoz.

Madrid, jun. 24. A külföldi adóság június 1-én esedékes szelvényét levonás nélkül fizetik ki. (Magy. Táv. Iroda.)

NYILTTER.**Földbirtok és ház eladás.**

A néhai özv. Vertán Andrásné és néhai Lukács János hagyatékához tartozó alább felsorolt

birtok és házak

szabad kézből

eladatnak.

1. Biharmegye **berettyó-szt-mártoni** község határában lévő **kbl. 1700 — á 1100 — □ öl holdat tevő birtok.**

2. **Nagyvárad Uri-utca** 694 sz. ház.

3. **Nagyvárad Szt.-János-utca** 325. számú ház.

A vételajánlatok folyó évi július 25-ig hozzám vagy Lukács Géza István urhoz Puzsta-Kaszaper u. p. Tót-Komlós adandók be.

Felvilágításokkal szolgálok.

Közvetítők és után hirdetések díjazva nem lesznek.

Nagyvárad, 1899. június 25.

Glac Antal,
hagyatéki zárgondnok.

KÖZGAZDASÁG.

A nyitra-megyei gazdasági egyesület küldöttsége tisztelt ma délelőtt a Házban Darányi Ignác földművelésügyi miniszternél, átnyújtotta a tiszteletbeli tagságáról szóló okiratot, *Emőd* József az Egyesület elnöke hosszabb beszédben méltatta a miniszter érdemeit. Darányi Ignác örömeinek adott kifejezést, hogy a gazdasági egyesület tiszteletbeli tagul választotta, mert mindenkor főtörkvését képezte a magyar gazdaközönség érdekeit képviselni és pártfogolni és ha egy gazdasági egyesület őt dísztagul választotta, ebben fáradozásainak jutalmát találja. (Élvezés.)

A nyitra-megyei felvidéki gazdák küldöttsége, melyhez Pozsony és Nagyszombat városának küldöttsége úgy szinte a pozsonyi kereskedelmi

és iparkamara küldöttsége csatlakozott, arra kérték a földművelésügyi minisztert, tegye lehetővé, hogy Pozsonyban a kiviteli hízott marna vásár létesíttessék. Darányi válaszában kiemelte, hogy a közel jövőben az állatforgalom kedvezőbbben szabályoztatni fog, a pozsonyi küldöttség kérdését oly nagy fontosságúnak tartja, hogy mielőtt ez ügyben véglegesen döntene, az érdekeltekkel elhatározását tudatni fogja.

A vetések állása és a termés kilátások az egyesült államokban május hó végén. A földművelésügyi m. kir. miniszterhez beérkezett jelentés alapján.

A chicagói főkonzul június 3-án kelt jelentése szerint az időjárás május hónap második felében az őszibuzára kedvező hatással volt, — mindamelllett ma már bizonyos, hogy a rovarok által okozott kár sokkal nagyobb mérvű, mint az még 2 hét előtt is feltehető volt, minek következtében az őszi buza állása ismét hanyatlott.

A tavaszi buza az összes államokban elvetett és eddig még kielégítően fejlődik. A tavaszi buza területére vonatkozólag hivatalos adatok még nincsenek.

Az egyes államokból érkezett jelentések szerint azonban az a múlt évinél kisebb kiterjedéssel bír. A folyó évben a múlt évi kiváló jó terméshez hasonló termésre aligha van kilátás, miután a vetés az idényhez mérten nagyon vissza maradt.

A főbb őszi búzát termelő államokból érkezett jelentések szerint az őszi buza területnek nagy részét felszántották és kukoriczával vetették be. A kukorica területe nagyobb, mint a múlt évben volt, fejlődésében azonban meglehetősen visszamaradt és egyáltalában nem biztat vérmes reményekkel.

A zab sok helyen szintén nem fejlődik kellőleg.

A réti fü és egyéb szálas takarmány nemüekből bő termésre van kilátás.

Románia termése. Mindinkább kedvezőtlen hírek érkeznek Románia gabonaterméséről. A szél és a szárazság tönkretette a vetéseket s az egész országban holdankint négy métermázsára nyomta le a buza várható eredményét. A rozs aratását a jövő héten megkezdik; itt jobb az eredmény. Az árpa és kukorica azonban szintén igen rosszul áll. Csak a repce sikerült teljesen. A gabona ára odalen folyton emelkedik s a malmok sürgősen fedezik szükségletüket. A buza ára Románia-

ban most 3 frankkal drágább, mint Budapesten s így ez idén egy szem román gabona sem özőnlük Magyarországra. A kukorica ára is folyton emelkedik s a gabonapiacson orosz árpával kezdenek kereskedni.

SZERKESZTOI POSTA.

B. B. Helyben. A kéredezett dologra nézve lapunk szombati számának közgazdasági rovatából nyerhető bő felvilágosítás.

NAGYVÁRADI SZINKOR.

Ma vasárnap, 1899. június 25-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Délután 4 órakor. Fél helyárrakkal.

Hamupipőke.

Bohózatos tündérrege dalokkal és táncszal 6 képben

Evadbrlet 51. szám.
Páros.

Kishbrlet 51. szám.
Páros.

Este fél 8 órakor. Rendes helyárrakkal.

1848.

Látványos színmű előjattékkal 9 képben.

Előjatték: „Márczius 15.” „Április 11.” I. kép: „Az utolsó jobbágy.” (Dobolló, 1848. október) II. kép: „A hadak utja.” III. kép: „A tűzpróba.” (Gábor Áron ágyugyára, Kézdi-Vásárhely 7848. november.) IV. kép: „Diadalról-diadalra.” (Piski 1849. február.) V. kép: „Othton.” (Dobolló 1849. Márczius.) VI. kép: „A vég kezdete.” (Segesvár—Fehéregyháza 1849. Julius.) VII. kép: „Fekete karácsony.” (Dobolló, 1849. decz.) VIII. kép: „Fehér karácsony.” (Dobolló 50 év mulva.) IX. kép: Álom.

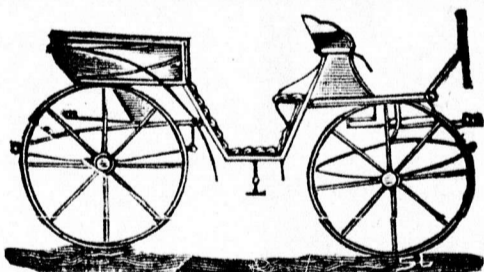
Helyá r a k: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 6 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I, II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet. I. sor 50 krajczár, második sorból 40 krajczár földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 30 krajczár. Oldalsó karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

A szerkesztőket felvilágosít:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Bodánszky Lipót kocsigyára,

Nagyvárad, Apáca-utca (saját-ház.)

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

gyárhelyiségemben nagy raktáron tartok kész uj kocsikat.

Ajánlok mindenféle fedeles és fedetlen szandlauffer gazdasági kocsikat jó erős készítményeket a legjobb körös-fából erős, csinos munkát mutatok be, és tetemesen leszállított árban árusítom el.

Gyáram az 1896. évi millenniumi kiállításon is ki lett tüntetve, még pedig szolid és tartós munkáért.

Gyáramban elvállalok mindenféle **kovács, kerékgyártó, szatler és fényező munkákat, ugyszinte mindenféle javításokat**; pontos és gyors elkészítéséről biztosíthatom t. vevőimet megrendelőimet.

Teljes tisztelettel

Bodánszky Lipót,
kocsi-gyáros.

Egy **tornateremnek** alkalmas fa-épület, lehetőleg a **város belterületén**

bérbe kerestetik.

Czím: a kiadóhivatalban.
(183.) 2-2.

Mint hogy a tavasz előrehaladásával csecsemőt, gyermeket és felnőttet egyaránt fenyeget a **járványok veszélye**, ismét csak a minden alkalommal hálásan fogadott

M O H A I

ÁGNES-forrásunk

vizének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olcsó, igen kellemes és tiszta ivóvíz lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élvezetszerként szerepel, másrészt, mert dús szén-savtartalmánál fogva, specificus óvszer is a tífus, cholera és a gyermekek tífoid-szerű tavaszi-nyári hasmenése ellen. Ehhez járul még, hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes hurutos bélbántalmak ellen, míg szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező összetételű és bőséges tejet nyer. A már meglévő gyomor- és bélhurutot gyermekeknél és felnőtteknél gyógyítja. Kellemesen hatván be szén-savánál fogva a gyomor és bél idegeire; a gyermekek lázas megbetegedéseinél pedig nélkülözhetetlen, hűtő húgyhajtó és a szomjat csillapító hatásánál fogva.

— Kedvelt borvíz. —

A mohai Ágnes-forrás
kezelősege.

Főraktár:

Édeskuty L.

cs. és kir. udvari szállító
BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógytárban,
füszerkereskedésben és vendéglőben.

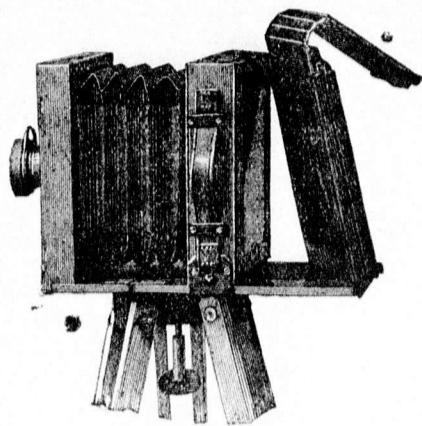
Eladó ház.

Nagy-Teleky-utca 525. b. szám alatt, a református templommal szemben levő újonnan épült 15 évig adómentes, parkozott udvarral s körülkerített berendezett szép kerttel bíró 5 szobából, fürdő-szobából s mellékhelyiségekből álló

ház eladó 14 ezer frtéért.

Értekezhetni Békésy János tanító urnál. Nagy-Teleky-utca, Községi iskolai épület emeletén. (182.) 2-3.

Amatőr fényképezészeknek!

Fénygépek

és hozzávaló felszerelések
gyári áron kaphatók

Weinstock Fülöpnél,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

Ugyanott a kezelésben is oktatás adatik.

(166.) 3-3.

Fénykamerák és prima objectivek

Uj központi bazár megnyitás!

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni hogy **Nagyváradon, Olaszi, Fő-utca** Grunwald-ház (volt Liebl Gy. üzlethelyiségében) egy a mai kornak megfelelő

gyermekjáték és norinbegi áru-bazárt

nyitottam.

Igyekeztem az, hogy minden kívánalomnak pontosan megfeleljek. Midőn ezt becses tudomására hozom, pontos, gyors s lelkiismeretes kiszolgálásról biztosítom.

Becsés megrendelését kérve, maradok

kiváló tisztelettel

A „Központi Bazár“ tulajdonosa.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Uj festék gyári raktár!

GALLOVITS M.

N.-Várad, Nagyteleki u. 532 sz. saját ház

A SZOBA-FESTŐHÖZ.

Ajánl száraz és olajba tört festékeket Carbolium ház-fedél és kerítés festésre zöld, vörös, barna és természetes, firnisz butor és kocsilackok.

BRONZOK, SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLO ecsetek

és meszelők nagy raktára, különösen nagy raktár **szoba-padló lackokban**, 5 féle színben egy **1 kilós doboz ára 75 kr.**

Árjegyzek kívánatra ingyen!

(167.) 8-50

Legolcsóbb bevásárlás!